

**בשהרבי מסקולען זצ"ל לא ניקט
להתפלל שחרית עד שהצליח
להשיג 750 אלף דולר**

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 352

פנינים לפרשת וירא

לאחר שהודעת את מועד הפגישה לח"כים, קרא לי שוב מרן לחדרו, עשה בידי סימן של צער, ואמר שזה-עתה הוא נזכר שבשעה 5 נקבעה לו פגישה עם אלמנה. אמרתי לו, 'אז אולי אודיע לאלמנה שתמתין מעט, עד שתסתיים הפגישה עם הח"כים', והגרש"ז נבעת ממקומו, ואמר: 'מה?? האם יעלה על דעתך שאני אדחה את הפגישה עם האלמנה??'

מקבץ סיפורים מרתקים על מעשי החסד של מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל

"פי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה" (בראשית כ, י"א)

רבינו צעד פעם ברחוב בשכונת "שערי חסד" ולצידו יהודי שנוקק להדרכה בנושא מסויים, ענה לו רבינו תשובה והשתמש בדבר תורה שבו התייחס לנידון ששאל, באומרו, ראה נא, איך כל העצות טמונות בתורתנו הקדושה שצריך להיות הדרכה לאדם לכל ימי חייו. כתוב בפסוק (בראשית כ, ט) "ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי", קריאת התגר של אבימלך על אברהם אבינו ממשיכה "ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה" על כך השיב לו אברהם אבינו ע"ה "ויאמר אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי". נשאלת השאלה, מפני מה נאמר פעמיים באותה שיחה "ויאמר", "ויאמר לו מה עשית" ושוב "ויאמר לו אבימלך מה ראית כי עשית", הרי הוא במהלך שוטף של שיחה אחת מול אברהם אבינו ע"ה? ביאר רבינו: אבימלך החל לדבר עם אברהם בעזות משונה, והתקיף אותו בחוצפה נגד כל היגיון, הוא גער באברהם אבינו ע"ה כאילו שאברהם הביא עליו ועל ממלכתו צרות, "מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי וכו' מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי", וכי אברהם אבינו עשה לו משהו, הרי אבימלך הוא שלקח את אשתו של אברהם והוא שהביא על עצמו את הצרות וכפוליטיקאי ממולה הוא מנסה לגלגל את האשמה על אברהם ולהאשימו בכל המתרחש, מה עשית לנו וכו' מעשים אשר לא יעשו עשית וכו'.

כיון שראה אברהם שזה סגנון דיבורו, לא הגיב אברהם אבינו מאומה, שקט דממה שררה במקום, ובלשונו של רבינו באידיש, אבימלך האט געשריגן, און אברהם האט זיך אפילו נישט אויסגדרייט צו איהם, ווייל אזוי רעדט מען נישט? (אבימלך צעק אך אברהם אפילו לא הסתובב אליו, כי כך לא מדברים), כיון שראה שאברהם ע"ה לא מגיב על דבריו, ניסה אבימלך לשנות את תוכן ההתקפה והחל שוב לדבר בסגנון טוב יותר, "ויאמר אבימלך", דברים של טעם, "ויאמר אבימלך מה ראית כי עשית את הדבר הזה" היינו שאל בעדינות, מה הסיבה שאמרת לנו אחותי היא ולא גילית שהיא אשתך וכו' רק אז הסתובב אליו אברהם אבינו, ונאות להשיב לו, "כי אמרתי רק אין יראת ד' במקום הזה והרגוני על דבר אשתי". (מתוך הספר גאון ישראל)

האלמנה??

ובמשך שבועיים תמימים לאחר מכן, מספר הרב לייזרון, הרגשתי שמרן הגרש"ז כועס עליי, רק בגלל ההווה-אמינא שהיתה לי לדחות את הפגישה עם האלמנה - - -

סיפור נוסף על היחס המיוחד שגילה כלפי אלמנות מוסב על אלמנה שהחזיקה חנות של יין, ובמשך שנים נכנס הגרש"ז מדי ערב שבת ורכש בקבוק יין, ומדי ערב פסח היה קונה כמות גדולה של בקבוקים. גם כאשר היינות בחנותה הפכו לבלתי-רלוונטיים, והלקוחות שחיפשו יינות 'חדשים' עברו לקנות במקומות אחרים, המשיך הגרש"ז לפקוד את החנות של האלמנה. עד כדי כך שבשלב מסוים היא התבטאה ואמרה שכל מה שהיא מחזיקה עדיין את החנות פתוחה, זה רק בגלל רבי שלמה זלמן...

מדהים היה לעמוד ולראות כיצד הגאון האדיר הזה, שכל עם ישראל נשען עליו, עומד ו'מתיעץ' עם האלמנה איזה יין היא ממליצה לו לשתות, איזה יין יותר חריף ומה פחות...

לקוחותיה הנאמנים של המכולת הוותיקה בשכונת 'שערי חסד' הירושלמית התפלאו לראות את מרן גאון ישראל, רבי שלמה-זלמן אויערבך זצ"ל, נכנס לחנות בשעה מוקדמת, בבוקרו של יום, עם מצה קטנה בידו וניגש היישר אל המאזניים שעמדו על שולחנו של המוכר. נוטל רבי שלמה זלמן את המצה, שוקל אותה, ושוב פעם שוקל, ואחר-כך שובר אותה לחתיכות קטנות יותר, ועוטף אותן בנייר. נראה היה עליו שהוא עושה את מלאכת-הסוד הזו, שאיש לא ידע את פְּשָׁרָהּ, בחדרת-קודש.

גם הם, השכנים מ'שערי חסד', שהכירו את פעולות-החסד המופלאות של רבי שלמה-זלמן, וידעו את ליבו הרחום-והחונן, ויָכְלוּ להעיד עד כמה הוא מסייע לכל מאן דכפין, לא ידעו הפעם במה מדובר, ולא יזו מטרם משקיע מרן זצ"ל את זמנו היקר ב...שקילת המצה ובעטיפות-הנייר שלה.

הוא, שכל שניה מסדר-יומו היתה מנוצלת עד תום, שהה דקות יקרות במכולת השכונתית, עד שסיים את מה שהיה צריך לעשות, ויצא מהחנות, לא לפני שהודה לבעל-הבית על האפשרות להשתמש במאזניו.

את מקבץ-הסיפורים דלהלן על מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל שמע הרב משה מיכאל צורן מאחינו, הרב אברהם יוסף לייזרון מקברניטיו הבכירים של החינוך העצמאי, (ומופיע בספר 'שבת בשמחה').

מלבד גאונותו העצומה ובקיאותו בכל חדרי תורה של מרן זצ"ל, והיותו ללא ספק אחד משלשלת פוסקי ההלכה שמעמיד לנו השי"ת בכל דור ודור - נודע בליבו החנון, ובמידת החסד המופלגת שלו, כמו גם בְּצִדְקוֹת המרובות שעשה עם כל יהודי, ובעיקר עם קְשֵׁי-היום, אלמנות ויתומים. וגם לשם כך הפעיל את כישוריו הנדירים וגאונותו הכבירה. אחת הדוגמאות לכך היתה בברכת האילנות, ואפשר היה לראות בחוש עד כמה הוא מבין לליבן של אלמנות. במשך שנים נהג הגרש"ז לברך על האילנות שגדלו בחצר ביתה של אלמנה פלונית. פעם העיר אחד המלווים ואמר, שהעצים בחצר זו אינם מלבלבים דיים, והצביע על חצר אחרת שבה יש עצים שהלבלוב שלהם יותר נאה, מה שהופך את המצוה למהודרת יותר.

כששמע זאת הגרש"ז, הגיב ואמר: 'אתה מסתכל על הלבלוב, ואני מסתכל על האלמנה הניצבת בחלון הבית ונהנית לראות כשאני מברך על האילנות הגדלים בחצר שלה. האין אתה סבור שיש בכך הידור גדול יותר במצוה דאורייתא של להרנין לב אלמנה!?!'

סיפור נוסף אירע בברכת האילנות, בתקופה אחרת, שבה נהג הגרש"ז לברך בחצרה של אלמנה, ואחד המלווים העיר שבחצר זו יש רק עץ אחד, ובברכת האילנות יש הידור לברך על לבלובם של שני עצים לפחות. ומרן זצ"ל הגיב כנ"ל...

אלא שאם דיברנו, ציין הרב לייזרון, לא אוכל שלא להעלות כאן סיפור נוסף שהייתי מעורב בו באופן אישי.

פעם ביקשו ממני חברי הכנסת החרדיים לסדר להם פגישה עם רבי שלמה-זלמן. הם ביקשו לדון איתו באשר לחוק מסוים. כיון שמעודו לא התעסק בפוליטיקה, סירב הגרש"ז בתחילה להיפגש בנושא זה, אבל לאחר מכן הסכים, קבע את השעה 5 אחה"צ, והיקצה לכך 20 דקות.

לאחר שהודעתי את מועד הפגישה לח"כים, קרא לי שוב מרן לחדרו, עשה בידיו סימן של צער, ואמר שזה-עתה הוא נזכר שבשעה 5 נקבעה לו פגישה עם אלמנה. אמרתי לו, 'אז אולי אודיע לאלמנה שתמתין מעט, עד שתסתיים הפגישה עם הח"כים', והגרש"ז נבעת ממקומו, ואמר: 'מה?? האם יעלה על דעתך שאני אדחה את הפגישה עם

המשך בעמוד 26

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אני זוכר שפעם היה סיפור על מישהו שהסתבך עם השוק האפור, ושקע בחוב של 750 אלף דולרים... הוא היה חייב להחזיר באופן מייד, אחרת היו עושים לו מה שעושים למי שלא מחזיר חובות בשוק האפור... הסבא שמע על כך, ולא ניגש להתפלל שחרית עד שהוא ארגן את מלוא הסכום!

שיחה מרתקת ומלאת הוד עם הרה"צ רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א, אודות סבו, הרבי הקדוש מסקולען זצ"ל: ה'טיולים' המיוחדים, האנחה הכבדה, היגיעה הבלתי פוסקת והסימן לאדם שיש בו יראת שמים

יעקב א. לוסטיגמן

איש פלא מיוחד במינו היה הרבי הקדוש רבי ישראל אברהם מסקולען זצ"ל. איש פלא בכל קנה מידה, יהודי של מסירות נפש, שהקדיש את כל חייו לתורה ועבודת ה' עד כלות הכוחות ממש. הרבי מסקולען התפרסם בין היתר בכך שהיה ממעט מאוד בשינה. אמרו עליו, שכבר שישים או שבעים שנה לא ישן על מיטה. היו שטענו שאין בכלל רהיט כזה שנקרא "המיטה של הרבי מסקולען", כי הוא הרי לא ישן על מיטה, ואם כן למה הוא זקוק בכלל לרהיט מיותר שכזה...

זכינו לשוחח עם נכדו חביבו, הרה"צ רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א, מחשובי תלמידי החכמים באשדוד וחתנא דביה נשיאה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל, שזכה לבלות פרקי זמן נכבדים מאוד בצלו של הסבא הקדוש.

הרה"צ רבי אליעזר זוסיא היה חביב מאוד על הסב, בנעוריו שהה אצלו במקרים רבים, כשנשלח על ידי הוריו כדי לספוג מהאווירה המיוחדת בביתו של הרבי מסקולען, וגם לאחר נישואיו הוא הוזמן פעמים רבות להגיע עם בני ביתו ולהתארח בבית הגדול והקדוש של הרבי מסקולען.

"על פי הפשט הפשוט, הסיבה שבגינה זכיתי לכהן קרוב נפלא מהסבא זצ"ל, היתה בגלל שאני קרוי על שם אביו. אחי הגדולים ממני נולדו כשאביו, הסבא-רבא שלי עוד היה בחיי חיותו. אני נולדתי רק לאחר פטירתו, ולכן נקראתי על שמו וזכיתי לחביבות מיוחדת אצל הרבי".

לימים, כשהזקין הרבי מסקולען והיה זקוק למישהו שיתגורר בביתו כדי לשיעמוד לצדו בכל עת לסייע לו, נבחר צעיר בנוי, כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען - ירושלים שליט"א להתגורר עם האבא. וזאת, מסיבה מאוד מעניינת, הרבי מסקולען ירושלים, נשא לאשה את בת אחותו הרבנית שטערן, ולכן הוא היה המתאים ביותר מכל האחים לשהות בבית הרבי עם משפחתו, שכן אשתו, כלתו של הרבי, היתה נכדתו.

היתה זאת סיבה נוספת לכך שאיש שיחננו הרה"צ ר' אליעזר זוסיא שטערן שליט"א, התארח רבות בבית הסבא, שכן קיים בעצמו את המאמר "אחות לנו בבית המלך" כפשוטו ממש.

על רקע זה, אנחנו זוכים לשמוע מפיו עובדות נפלאות, שאת חלקן רק מעטים זכו לראות ולשמוע, אם בכלל.

"אם אתם רוצים שאני אדבר על הסבא שלי" פותח הרב שטערן את השיחה, "כדאי שתכינו הרבה זמן... כמה זמן? 190 שנה..."

"ולמה?", הוא מוטיב לה והוא מפרק לה: "הסבא זצ"ל חי 95 שנה... אבל הוא לא היה ישן בלילות, כך ששנותיו היו כפולות בעצם, אפשר לומר שהוא חי 190 שנה, והרי כל שניה בצלו היתה סיפור בפני עצמו, ממש כך, לכן נצטרך 190 שנה כדי לתאר את כל קורות חייו ואת כל הסיפורים שהיו אתנו..."

אחרי החיוכים, מתחילים לזרום הסיפורים המופלאים... "קודם כל זה לא נכון שהרבי לא היה ישן על מיטה", הוא מפרך את השמועה הכי מפורסמת על סבו, "היתה לו מיטה והוא היה ישן עליה כל יום. אבל דייקתי בלשוני כשאמרתי כל יום, כי אכן בלילות הוא לא היה עולה על יצועו.

"אני לא יודע מה היה העניין שלו בזה, אבל הוא אף פעם לא היה נכנס למיטה בשעות הלילה. לעומת זאת, כל בוקר הוא היה נשכב במיטה וישן זמן מה, שעה או שתיים, כדי לאגור כוחות לקראת התפילה.

"הוא היה אומר שצריכים לישון כדי להתפלל כראוי, אבל חלילה וחלילה להתפלל במהירות ובחוסר כוונה, מתוך עייפות, כדי למהר ללכת לישון לאחר התפילה.

וכאלו מצוות מיוחדות שצריכים להתכונן אליהם נפשית ורגשית ולהתקדש ולהיטהר, זאת היתה עבודה מופלאה.

"לכן בשמחת תורה הסדר אצל הרבי היה כזה שאחרי התפילה בליל החג כל הקהל היה פונה איש איש לביתו, לפני ההקפות. היו עושים קידוש ואוכלים סעודה, וכשעה אחרי חצות הלילה היו חוזרים כולם לבית המדרש, ואז היה מקדש על היין, טועם מזונות, אומר 'תורה' ולאחר מכן היו פוצחים באמירת 'אתה הראית' ויוצאים בריקודים לכבודה של תורה.

"ההקפות היו נמשכות עד כרבע שעה לפני עלות השחר, או אז היה הרבי עצמו נוטל ידיים לסעודת ליל החג, ולאחר מכן היה שר יחד עם הציבור שירים וניגונים עד שהאיר היום.

"באחת השנים האחרונות לחייו, זכיתי להיות שם, וכשכל הקהל פנו לביתם, לפני ההקפות, הרבי נכנס לחדרו. היו שם עוד כמה אנשים, מקורבים וגבאים.

"הרבי היה כל כך עייף, שזה היה ממש רחמנות להסתכל עליו. הוא צעד בעיניים עצומות לעבר החדר שלו, היו צריכים להחזיק אותו משני הצדדים, והוא ממש גרר את הרגליים מתוך שינה.

"הגיעו לחדר, הרבי התיישב על הכסא שלו, ואמר שהוא רוצה ללמוד עכשיו 'דגל מחנה אפרים' ו'ליקוטי מהרי"ח'. הספר הקדוש 'דגל מחנה אפרים' תמיד היה מונח על שולחנו יחד עם 'קדושת לוי' ובימות החול גם מכשיר הקלטה שתמיד היה צמוד אליו למקרה שיעלה בראשו ניגון חדש שעליו להקליט כדי לזכור אותו, כדרכו בקודם שהיה מלחין ניגונים בכל עת מצוא.

"בכל אופן, 'דגל מחנה אפרים' יש על השולחן, והרבי ביקש שיקרבו אותו אליו וכן שיביאו לו 'ליקוטי מהרי"ח'.

"אחד האנשים שהיו שם רטן בחוסר הבנה ואולי גם בחוסר דרך ארץ... להביא עכשיו ליקוטי מהרי"ח? הרבי הרי לא הצליח לפקוח את העיניים בדרך לכאן. הרי כולנו יודעים שהרבי יפתח את הספר וכעבור פחות משניה כבר יתחיל לנמנם. בשביל מה להביא ספר, אולי הרבי ייכנס למיטה סוף כל סוף ולפחות שהרבי ישן במנוחה לפני ההקפות... כמובן שזאת היתה הצעה בלי שום הגיון כי הרבי הרי לא נכנס למיטה בלילות, אבל זה באמת היה כואב לראותו אותו כך עייף ותשוש כל כך...

"ענה לו הסבא תשובה קצרה וקולעת שמשקפת כל כך יפה את האישיות שלו: "וואס הארט דיר זאל איך זיך האטש מוטשען???" מהאישיות לך שאני אתאמץ לפחות... אם אני לא יכול ללמוד ליקוטי מהרי"ח כי אני מדי עייף, לפחות תן לי להתאמץ. זה גם משהו... כמו שאמרו חז"ל "הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו", לפחות יהיה לי שכר על המאמץ אם לא על הלימוד עצמו...

"הנמנומים האלו של הרבי קיבלו משמעות מיוחדת כשהוא היה מקבל קהל לעצה ולברכה", מספר הרב שטערן. "אנשים נכנסו אליו עם 'קוויטל' הפתקה שנותנים החסידים לרבי ועליה רשומים שמות לתפילה ולברכה.

**"ואז קרה דבר מאוד מעניין.
פתאום נפתחה הדלת, הרבי
נכנס לחדר בו שהיתי. הוא ניגש
לשולחן שהיה במרכז החדר
ונשען עליו, משמיע אנחה כבדה,
ממש אנחה שמעולם לא שמעתי
מפיו כמותה לפני כן. הוא לא
ראה שאני יושב שם כי החדר היה
חשוך, ואז הוא אומר בקול, מתוך
מחשבה שאין איש שומע אותו..."**

"יוצא מן הכלל היה ליל יום הכיפורים שבו כן היה ישן על מיטתו, ושוב, אני איני יודע לומר טעם בדבר, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. אבל כמו שבכל השנה הוא לא ישן בלילה שום אופן בליל יום הכיפורים, הוא היה הראשון שנכנס למיטה. עוד לפני שאנשים הספיקו לעזוב את בית הכנסת ולצאת לבתיהם, הוא היה נכנס הביתה ומיד ללא שום שהייה נשכב במיטה והולך לישון. כך היה שנה אחרי שנה... ויהי לפלא."

דרכו של הרבי מסקולען היתה שהוא היה מתנמנם במקרים רבים, לפעמים תוך כדי שיחה עם אנשים, ואפילו בעת שהיה יושב בראש השולחן, פארנצ'עס מכל הכיוונים וקהל של אלפים צופה בו, בעודו אוכל מאכלי שבת היה הרבי מתנמנם לפתע, פעם אחר פעם. היו שסברו שהנמנומים הללו מגיעים מהעייפות הרבה. הם עשו חשבון מאוד פשוט, אם הרבי לא ישן בלילות, אין זה פלא שהוא מתנמנם בימים... אבל מקורביו של הרבי ידעו שאין אלו נמנומים של מה בכך.

"סתתי הרבנית ע"ה היתה אומרת על הנמנומים של בעלה, "דאס איז נישט קיין דרים'ל, דאז איז א שפאציר אין הימל" - זה לא נמנום אלא טיול..."

"הוא מטייל בשמים", כך היא אמרה, והרי ידוע שאין אף יצור אנושי שמכיר את האדם טוב יותר מאשתו...

"אני נזכר כעת באנקדוטה מעניינת מאוד שאירעה פעם בליל שמחת תורה. הרי אצל הסבא שלי לא היו סדרים נורמליים. כל ימות השנה הוא התקשה מאוד להחזיק מעמד במרוץ אחרי השעון, על אחת כמה וכמה בחודש תשרי שיש כל כך הרבה ימים טובים

זרים שבאו לרבי להתברך לא נכנסו לשם, ואני בתור נכד נכנסתי לשם, והתיישבתי על הספה. החדר היה חשוך, ואני ישבתי ככה בחושך, ניסיתי לנמנם ולא לטייל...

"ואז קרה דבר מאוד מעניין. פתאום נפתחה הדלת, הרבי נכנס לחדר בו שהיתי. הוא ניגש לשולחן שהיה במרכז החדר ונשען עליו, משמיע אנחה כבדה, ממש אנחה שמעולם לא שמעתי מפיו כמוותה לפני כן.

"הוא לא ראה שאני יושב שם כי החדר היה חשוך, ואז הוא אומר בקול, מתוך מחשבה שאין איש שומע אותו: "אוי ריבוננו של עולם. למה הם באים לפה, כל כך הרבה אנשים. שילכו לצדיקים אמתיים, למה הם באים אלי? אני יותר גרוע מ'פראסטאק' (אדם בזוי ושפל), אני לא מגיע אפילו ללימוד של חומש ורש"י..." אחרי שהוציא את הכאב שלו, הוא התנער ממקומו וחזר חזרה לחדר להמשיך לקבל קהל. אחרי שעה או שעתיים שוב חזר המעשה על עצמו, הוא יצא מחדר קבלת הקהל לחדר הצדדי, שפך את הכאב שלו על כך שאנשים טועים בו וחושבים אותו לרבי, ולאחר מכן חזר בחזרה והמשיך לקבל קהל בהארט פנים לכל אחד ואחד.

"למעשה הוא היה מפקיר את עצמו כדי לעזור לכלל. אפשר לכתוב ספרים שלמים על מעשי החסד שהיה עושה יחד עם אביו, הם הקימו עשרות מוסדות, בתי יתומים ומוסדות חינוך לילדים ממשפחות שבורות ועוד ועוד. עוד ברומניה, מיד אחרי השואה, היו מאות ילדים בבית שלהם! מאות ילדים יתומים!

"הוא היה עסקן גדול גם לעת זקנתו, כשכבר היה רבי ותיק עם חסידים וקהילה, זה לא הפריע לו להרים טלפונים לעשירים ולהתרים אותם בסכומי כסף אדירים. אני זוכר שפעם היה סיפור על מישהו שהסתבך עם השוק האפור, ושקע בחוב של 750 אלף דולרים... הוא היה חייב להחזיר את החוב באופן מידי, אחרת היו עושים לו מה שעושים למי שלא מחזיר חובות בשוק האפור...

"הסבא שמע על כך, ולא ניגש להתפלל שחרית עד שהוא ארגן את מלוא הסכום! זה לקח כמה שעות, באותו יום הוא התפלל שחרית באיחור ניכר, אבל היהודי ההוא ניצל ממות לחיים.

"הוא היה רגיל לומר "פאר דבקות'טן קען זיך יעדער, אבער אהבת ישראל איז א סימן אויף אהבת ה'. כלומר: "להתפלל בדבקות, כל אחד יכול. אבל אהבת ישראל היא סימן לאהבת ה'. מי שיש לו אהבת ישראל, חזקה עליו שהוא אוהב ה'. לכן הדאגה ליהודי במצוקה חשובה יותר מהכל. זאת היתה דרך החיים שלו."

"הוא היה מביט בפתק, קורא את השמות ו... מטייל... לפעמים הוא היה יכול לצאת לכוז' טיול' למשך עשרים דקות, חצי שעה... לפעמים זה היה כמה דקות בודדות. אבל תמיד כשהיה מתעורר, הוא היה ממשיך לקרוא את הקוויטל מאותו המקום בדיוק שבו עצר. כולם שמו לב לזה, זה היה הסדר הקבוע שלו. לפעמים הוא היה אומר משפט, ופתאום 'נרדם'. אחרי 25 דקות היה פוקח את העיניים וממשיך את המשפט כאילו שהוא מעולם לא הפסיק ועצר באמצע.

"פעם נכנסתי אליו עם 'קוויטל', הוא החזיק את ידי הימנית והתחיל לקרוא את השמות וכדרכו יצא פתאום לטיול בשמי מרום.

"הושטתי את היד השמאלית אל השולחן שלו, ולקחתי את הספר 'קדושת לוי' שתמיד היה מונח על השולחן. אני הרי נכד, מותר לי להשתמש בספרים של הסבא... דפדפתי ב'קדושת לוי' לפרשת 'ויצא', שם כותב ה'קדושת לוי' על מה שאמרו חז"ל שהקב"ה אמר על יעקב אבינו צדיק זה בא לבית מלוני וייפטר בלא לינה, לא כתוב 'וייפטר בלא תפילה', לא כתוב "בלא לימוד", אלא "בלא לינה", וכל כך למה? כי הקב"ה חפץ בנמנום של הצדיק...

"עבר כמה זמן שעבר וכשהסבא פקח את עיניו, הגשתי לו את הספר, והראיתי לו... הנה זה מה שכתוב בספרים הקדושים על מה שהסבא עושה עכשיו...

"הוא לקח את ה'קדושת לוי' מידי, אמר לי שכוייח שאני מראה לו משהו מעניין, והתחיל לקרוא, שם את האצבע בתוף הספר וקורא מילה במילה, בקצב שלו, הוא מסיים לקרוא את כל העניין, סוגר את הספר, נושק לו בחיבה ומניח אותו על השולחן ואומר לי... "נו... הוא מדבר על צדיקים!"

"היתה בקולו מן נימה ביקורתית עלי, כאומר 'אני סתם מנמנם, ואתה מביא מקורות על חשיבות הלינה, הרי שם מדובר על שינה של צדיקים, זה משהו אחר לגמרי'.

"בכל אופן, מאחר וקבלת הקוויטלך היתה לוקחת זמן רב כל כך, כשהתקרבו הימים הנוראים, זה כבר לא היה אפשרי. מכל אמריקה הגיעו יהודים להתברך מפיו ולתת קוויטל, היו מגיעים מאות אנשים ביום, ואם הרבי יקדיש לכל אחד רק עשר דקות, זה יהיה בלתי אפשרי. "לכן בחודש אלול הוא היה משנה את דרכו, במקום לשבת, הוא היה עומד בחדרו, היה עומד ליד השולחן, אנשים היו נכנסים ומושיטים קוויטלך, הוא קרא כל קוויטל במתינות, בירך מעומק הלב והיו מתקדמים, היה מגיע מישהו חדש וכך התקדמו בקצב מהיר יחסית, הרבה יותר מהר מבשאר ימות השנה.

"בחדר הסמוך לחדר קבלת הקהל, היה הסלון של הבית. אנשים

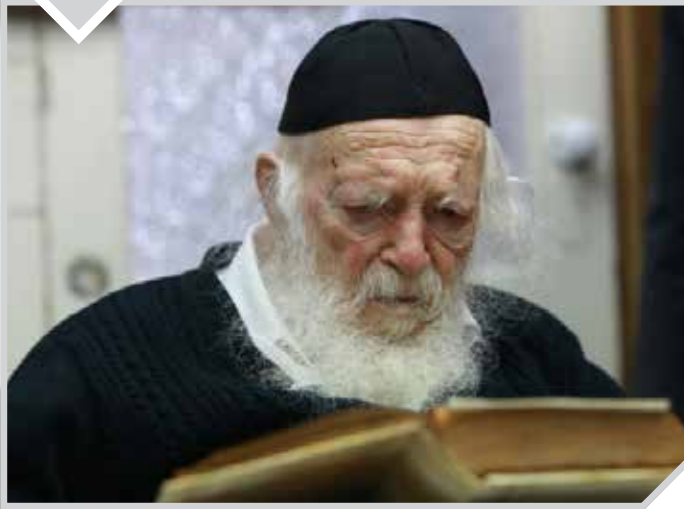
המבצע הגדול כל הקודם זוכה!

פרטים בעמודים 16-17

כשרצינו לחזור לא הצלחתי להדליק את הרכב. בעל האולם הצייע לי לקחת את הרכב החדש שלו, "עלה לי שלוש מאות חמישים אלף שקל" סיפר. אמרתי לרבי חיים שהאוטו מקולקל. הוא קרא לאוטו 'החמור'... 'החמור לא יכול לזוז', ונכנסנו לאוטו השני. האוטו הזה היה באמת מפואר. רבי חיים נכנס, התיישב, ואמר לי: "מה זה? כסאות של תשעה באב?"

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א על ההשגות האדירות של מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל

"וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַמַּאֲכָלָת" (בראשית כ"ב, ו')

כשאנחנו שומעים על כל ההשגות האדירות של רבינו, (מרן רבי חיים קנייבסקי) עלינו לבחון כיצד הוא הגיע אליהן: אם היה ניתן לתלות זאת באופן טבעי, ולומר שמתוך שבעה מיליארד האנשים שחיים על פני כדור הארץ, הוא היה בעל כשרון או זכרון נדיר, אז אכן אין בכך כל נס ופלא, שכן זוהי מתנת שמים מיוחדת, ואין לנו כל סיכוי להגיע לדרגות אלו.

אך עד כמה שאנו מבינים, מעלותיו לא הגיעו מיכולות אנושיות וטבעיות, אלא כדוגמת דבריו המפורסמים של רבינו יונה בתחילת ספרו "שערי תשובה" (שער א'): "כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת". יש הבטחה של הקב"ה, שכאשר האדם עושה מצדו את כל המאמצים, הוא מקבל כוחות על טבעיים שסייעו לו. אהה, כוחות על טבעיים? כולנו שייכים לזה! ככל שנצבור יותר זמנים של מאמץ על טבעי, כך נזכה לסייעתא דשמיא על טבעית!

אין מה שיעצור את ההתרוממות

אברהם אבינו נקרא "האדם הגדול בענקים" (יהושע יד, טו). מה היתה הגדלות שלו? אם נאמר שהוא התייחד בכך שלא שאל על הנהגת הקב"ה גם כאשר לעיתים הדברים היו נראים תמוהים ומפליאים, אין הוא יחודי בכך, שהרי הרבה אנשים אומרים שאסור לשאול שאלות על הנהגת ה' יתברך.

התירוץ הוא: אמנם נכון שאנשים אלה אינם שואלים בפיהם, אבל מה קורה בלב? לשם מתנגבים כל מיני הרהורים ומחשבות! בא הנביא ומעיד על אברהם (נחמיה ט, ח): "ומצאת את לבבו נאמן לפניך!" ללבו שת אברהם אבינו לא התגנב אף לא הרהור אחד על הנהגת הקב"ה!

כך ניתן להבין את דברי חז"ל (בראשית רבה נו, ד) שכאשר הלך אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו, בא אליו השטן ואמר לו: 'סבא סבא. איני מבין אותך, אמש הקב"ה אמר לך 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ועכשיו הוא אומר לך 'העלהו?!' אך ללבו של אברהם אבינו לא התגנבה שאלה אפילו לרגע אחד!

על הפסוק (בראשית כב, ו) "ויקח בידו את האש ואת המאכלת"

דרשו חז"ל (בראשית רבה נו, ו): "כל אכילות ישראל אוכלין בעולם הזה בזכות אותה המאכלת". עקידת יצחק שומרת עלינו כבר ארבעת אלפים שנה. כל יום אומרים שלוש פעמים בתפילה "וזוכר חסדי אבות", וכל תפילת שמונה עשרה נפתחת בזכותה של עקידת יצחק. ועוד יותר בימים הנוראים, שבהם אנו חוזרים ומזכירים את זכות האבות.

לכאורה יש על כך שאלה גדולה: בזמן העקידה עצמה קרה אחד האסונות הגדולים בתולדות עם ישראל. אברהם אבינו חוזר מההר, וכאשר הוא מגיע הביתה, הוא רואה התגודדות גדולה מתחת המרפסת.

"מה קורה פה?" "מתכוננים ללויה" "לוויה של מי?" "של אשתך, הרבנית שרה!"

"איך, מה לווייה? למה היא נפטרה?"

"היא נפטרה בגלל העקידה. כששמעה שהלכת, היא נבהלה ונפלה ומתה!"

נמצא שלמרות שהעקידה מגנה על עם ישראל כל כך הרבה שנים, היא לא הצליחה לשמור על שרה אמינו. השאלה המתבקשת שאברהם אבינו היה צריך לשאול: 'רבוננו של עולם, למה? האם זה מה שמגיע לי לאחר שעמדתי בנסיון הגדול והנורא?!'

אך לא! מה המשפט הראשון שאברהם אמר כאשר שמע ששרה

**מרון הרב שך סיפר, שכאשר
למד רבי אהרן קוטלר בקלצק,
הוא בקושי היה יכול למסור
'חבורה' בפני שלושה בחורים,
והיידים והרגליים שלו רעדו
מאימתא דצבורא, אם כן -
הקשה הרב שך - כיצד יתכן
שבזקנותו הוא עמד בבניני
האומה ונתן נאום חוצב להבות
אש בפני שלשת אלפים איש**

ממשיך הרב אפשטיין את דבריו:

כל העולם ידע, שמשוש חייו של רבי חיים היה התורה, חוץ מתורה לא היה לו כלום. היה קשה לנתק אותו מהלימוד, אפילו כשהוא לא היה עם ספר.

הייתי נכנס לחדר לקחת אותו לבריתות. רבי חיים כמובן ישב ולמד, שקוע, לא שומע כלום מסביבו, לא שם לב אם משהו נכנס או יצא. הייתי מנסה להגיד לו שהגיע הזמן, והוא לא שומע בכלל. חיכיתי עוד שתי דקות, מדבר קצת טיפה יותר בקול, גם לא שומע, תמיד לקח כמה דקות עד שהוא שם לב שאני נמצא בחדר ובאתי לקרוא לו. כשהרים את הראש והבחין בי, היה אומר לי: "אוי, אתה מחכה פה כבר הרבה זמן?"

היה מבקש ממני: "עוד רגע, עוד רגע, אני כבר גומר, אני כבר גומר, הרגשתי שאני כביכול מנתק אותו מהחמצן שלו. אמנם הוא רצה ללכת, אבל כך היתה ההרגשה. לא היה מושג כזה שבאתי לקרוא לו, והוא סגר מיד את הגמרא וקם ללכת. ההרגשה היתה כפשוטו שמנתקים אותו מהחמצן."

אני זוכר כשהייתי מעיר אותו, או בבוקר לתפילה, או בצהריים לנסוע לברית, לא פעם ולא פעמיים היה אומר לי מיד כשהתעורר: "אני באמצע הסגיה. הערת אותי באמצע הסוגיה. היום השנה היתה מיוחדת, אמרתי שיעור בטהרות, אני עדיין באמצע החובות שלי". כל הדיבור שלו היה סביב הלימוד, סביב התורה, לא היה משהו אחר, אפילו באמצע השנה. מושגים שאנחנו בכלל לא מכירים.

אני זוכר, כשהייתי נוסע אתו לקרית ספר, הוא מאוד נהנה. והיה אומר לי: "פה מדברים אתי רק בלימוד". זו היתה ההנאה שלו בחיים. כל שמחה שהיינו הולכים אליה, חתונה, בר מצוה, היה מתיישב ליד החתן ושואל: "מה הכנת? מה יש לך להגיד?" לא היה דיבור אחר.

המשך בעמוד 27

נפטרה מחמת העקדה? "כנראה לא עשיתי את המצוה בלב שלם!" אף על פי שאברהם נמצא בשיא הקושי והחושך, הוא אינו עוצר ואינו שואל שאלות, אלא ממשיך לעלות, אם יש שאלה על הנהגת הקב"ה - השאלה אינה עליו, אלא עלי מדוע גרמתי לכך!

זה היסוד הגדול שאנחנו צריכים לקחת אתנו מדמותו הגדולה של רבינו.

כדי לגדול לא צריך לעשות דברים גדולים וגרנדיוזיים, אלא קצת להתרומם ולהתגבר על הטבע. אם קשה לי להתרכז עכשיו בדברי ה'תוספות', ואני מתעקש להתרכז, קשה לי לכוון בתפלת שמונה עשרה ואני נלחם עם עצמי ומתאמץ להתרכז ולכוון, אין לי כח להביא ברכון ולברך ברכת המזון מתוך הברכון, והלכתי והבאתי וברכתי מתוכי - כל פעולה, לימוד, מעשה חסד ומצוה שאני עושה מתוך קושי ועייפות, הם הרגעים בהם נפתחות ארובות השמים, ונשפכת על האדם סיעתא דשמיא על טבעית.

מרון הרב שך סיפר, שכאשר למד רבי אהרן קוטלר בקלצק, הוא בקושי היה יכול למסור 'חבורה' בפני שלושה בחורים, והיידים והרגליים שלו רעדו מאימתא דצבורא, אם כן - הקשה הרב שך - כיצד יתכן שבזקנותו הוא עמד בבניני האומה ונתן נאום חוצב להבות אש בפני שלשת אלפים איש, והחלונות רעדו מעצמת הדרשה שלו? אלא שמכאן מוכח שאין גבול למה שהאדם יכול להתהפך ולשנות את טבעו!

כיצד זכה רבינו לידע ולהיקף כה נרחבים במכמני הש"ס ולשליטה בטבע, עד שהמופתים התגלגלו אצלו כדבר שבשגרה? רק מחמת שעמל במסירות נפש והתגבר על כל הקשיים! ככל שגם אנו נעבוד את הקב"ה במסירות נפש ונפרוץ את גדר הטבע, כך נזכה להתממשות דברי ה"מסלת ישרים": "עבודת ה' תחלתה עבודה וסופה מתנה". אם העבודה תהיה מעל הטבע - גם המתנה שנקבל תהיה מעל הטבע!

שח מקורבו, רבי ישעיה אפשטיין:

לפעמים היה שואל אותי ערב קודם "מה מחר?" כלומר להיכן נוסעים מחר, ולאיזה מרחק? ואם הייתי אומר לו שנוסעים לצפון, או לדרום, נסיעה ארוכה, אז פעמים שהיה ישן בלילה פחות ממה שהוא צריך, ובדרך השלים את מנוחתו.

פעם אמר לי: הדברים הן טובה גדולה בשבילי, כי אז אני חוזר במחשבותי על כל מה שכתבתי להתבונן ולבדוק האם כתבתי טוב, ללבן את הדברים.

כשהיינו נעצרים ועומדים ברמזור אדום, מיד היה פותח את הגמרא. לפעמים היה מתבטא בחיך: "מן האדום האדום הזה". וכשהרמזור התחלף לירוק והיינו מתחילים לנסוע, אמר: "היצר הרע לא נותן לי ללמוד..." שכן בנסיעה עצמה על פי רוב לא היה מעיין בפנים בגמרא, ואמר שהקפיצות של הרכב בנסיעה עלולות להזיק לעינים, רק כשהרכב נעצר ברמזור מיהר מיד לפתוח את הגמרא.

ובאחד מימי אמצע השבוע הקרוב, בטרם סיימו לאכול פת שחרית, כבר התדפקו שליחי חברת ההובלות על השער, מתחילים להעמיס במרץ תכולת הבית על המשאית החונה בחזית הבניין

פרקים מילדותו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל

"ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו" (בראשית כ"א, ה')

שלושה ילדים נולדו לר' חיים אברהם פינקוס ורעייתו שם בניו ג'רזי, ראשונה היתה הבת נחמה לאחר מכן נולד הבן השני, שבהיכנסו לברית נקרא אבנר.

והבן שלישי שנולד אחריהם והצטרף למשפחה בכ"ז במנחם אב תש"ד, הוא רבינו שנקרא שמו בישראל שמשון דוד.

"שימשי" קראו לו בחיבה.

שלושת הילדים הראשונים נולדו לתוך בית שבע, ולא חסר להם דבר. אוכל היה במידת הצורך, דמי שכירות הדירה שולמו בזמנם, וכך גם יתר צורכיהם. מן המשכורת המכובדת ששולמה לרב הצעיר יכלו בני הזוג לרכוש גם מוצרי 'מותרות' כמו מקרר, ספה, שולחן וכיסאות מעץ אמריקאי. הבן והבת הגדולים כבר צעדו מדי יום עם תיק לגן; רוב ילדי הגן היו יהודים, ומיעוטם גויים. לעומת זאת, בשעות אחר הצהריים הקפידו ההורים כי הם ישחקו רק עם ילדים יהודים שיש בהם ריח של יהדות. גם זה היה מצרך יקר ונדיר בימים ההם.

הסביבה הגויית מסבירה פנים

והנה הגיע החורף גם לניו ג'רזי, הכה בעוז ברוחותיו הסוערות והניע את צמרות העצים העטויים בשכבת שלג הגונה אילך ואילך. 'יום אידיהם' קרב ובא. אלפי הבתים קושטו בסממנים אופייניים, וביום לא בהיר אחד מגיע הביתה אחד הילדים ומשיח לפי תומו בהתפעלות: "כל כך יפה מקשטים בשכונתנו את הבתים". המילים פצעו את לבו של האב כבמדקרות חרב. "שהילדים שלי יראו בכך דבר כל כך יפה?!"

אשתו הבחינה איזו חלחלה יצר אצלו המשפט התמים "כל כך יפים הבתים בשכונתנו", אולם כנסיך ואציל בהליכותיו - שעודנו ונמסכו שבעתיים בידו הרחימאית של ר' ירוחם במיר, שמר ר' חיים אברהם על שתיקה שעוצבה בכוח איתנים קלמאי. שם גרסו כי בהילות הנפש המביאה לפיזור הדעת - אם כל חטאת. אולם לאחר כשעה של סערת נפש פנימית, הפטיר ר' חיים אברהם באוזני רעייתו מילים רבות משמעות: "הרחוב הגויי מתחיל לומר לילדים שלנו 'בוקר טוב'... חוששני, כי לא תהיה לנו ברירה, כי אם לעזוב בקרוב את המקום".

ופרנסה מה תהא עליה? ניסרה השאלה בחלל. ללא מענה.

זמן מה לאחר מכן עברה הילדה בצהרי יום שבת קודש את הכביש לבית משפחה - יהודית כמובן - כדי לשחק עם חברתה המתגוררת לא הרחק. האב יושב היה על כיסאו בבית, מסיים לעבור על פירוש הרמב"ן

בפרשת השבוע, כאשר הילדה שבה ממשחקה עם החברה. "איך היה אצל החברה?" שאלה אמא מתוך החדר.

- "בסדר גמור", השיבה הילדה.

"מה אכלת שם סעודה שלישית?" שאל ר' חיים אברהם, שהבחין בשאריות דבר מאכל על שפתיה.

- "חביתה"...

- "חביתה?!" נשמע קולו המזועזע של אבא. "חביתה בשבת?!" נזעקה גם האם בחלחלה. שקט מתוח השתרר בחלל הבית.

בחוף חלפו רכבים בשעטה. קולות גויים נשמעו מהרחוב הסואן. ההורים, חשו כעת במלוא העצמה, כאילו הקולות הללו חודרים פנימה, מוטחים על פניהם כמתזי שמן רותח של טיגון. "קולות הגוי שברשות הרבים חדרו אל תוך כותלי הבית שלנו. החומות לא עבות דיין". באותה תפילת מנחה של שבת בבית הכנסת, איש לא יכול היה להעלות בדעתו כי זו עתידה להיות תפילת שבת האחרונה של הרב במחיצתם.

ההחלטה היתה מיידית ונחרצת "אי אפשר להמתין אף לסוף החודש. יש לארוז תכף את החפצים ולעזוב!" סיכמו האב והאם בשעת הסעודה השלישית. במוצאי שבת לאחר ההבדלה, החליטו על שכירת הדירה בווייליאמסבורג - אזור יהודי מובהק, ובלי להמתין רגע נוסף החלו לארוז את חפציהם ולהתכונן למעבר.

מעשה רב

ובאחד מימי אמצע השבוע הקרוב, בטרם סיימו לאכול פת שחרית, כבר התדפקו שליחי חברת ההובלות על השער, מתחילים להעמיס במרץ תכולת הבית על המשאית החונה בחזית הבניין. כאשר הילדים

"אבא ניסה לברר איזה פסול מצא בהצעת השידוך, יש להם בבית דברים פסולים? אין להם מזוזה בפתח, מה יכול כבר להיות??? אבל הסבא ענה לו תשובה פסקנית: אנחנו לא משתדכים עם משפחות מסדום"

הרב אברהם ישעיהו שטרן שליט"א, עם הצצה קטנה לעולמו המופלא של אביו, מגדולי אנשי החסד בדורות האחרונים, רבי שמואל יצחק זצ"ל

רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל

"סבתא שלי שהיתה עדה למחזה המבעית, לא איבדה עשתונות, היא מיהרה לרוץ, הרימה את הילד שהיה פצוע בצורה אנושה, ואצה רצה אותו לבית הרפואה הקרוב.

"אלא שבמקומו מהסוג זה אין בתי חולים, וכדי להביא אותו לחדר מיון אמיתי עם רופאים שמסוגלים לנסות לטפל בכזאת פציעה, היה צורך להשיג רכב, ולנסוע כברת דרך לא מבוטלת, כשבינתיים הילד מדמם מהראש וממקומות נוספים בגוף בצורה מאסיבית.

"בצר לה פנתה סבתא ע"ה לבית אבות שהיה בקרבת מקום התאונה, שם, בבית האבות היו כמה אחיות ואולי גם רופא ששהו במקום כדי לטפל בקשישים, ולשם היו תושבי האזור פונים כשהיו זקוקים לסיוע רפואי דחוף.

"סבתא היתה מספרת, שכשהיא הגיעה עם אבא לבית האבות הזה, היתה מאוד מבוהלת. נכנסה עם הילד המדמם לבית האבות, והחלה לצרוח ולבקש עזרה. האחיות חשו לעזרתה, אבל כשראו ילד עם פגיעת ראש חמורה כל כך, נרתעו לאחוריהן, פחדו אפילו לגעת בו. כולם הסתכלו עליו כעל מי שנושם את נשימותיו האחרונות, ברור היה להם שאין לו שום סיכוי לחיות.

"והנה אירע נס של ממש. פתאום הופיע בבית האבות בנה של אחת הקשישות השוהות במקום. הלה היה רופא, מנתח בכיר בבית חולים מפורסם. לא רק שהוא הגיע לבקר את אמא שלו, אלא שהוא גם הביא אתו את התיק האישי שלו עם הציוד הרפואי.

אחד מאנשי החסד המיוחדים בדור הקודם, היה רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל, מי שהיה חבר בהנהלת בית היתומות הירושלמי 'בית לפליטות', מייסד בית ההחלמה בבית וגן שלאחר מכן עבר לטלו סטון, ומייסד 'קרית בנות'.

רבי שמואל יצחק היה יהודי תלמיד חכם, אבל את עיקר הייעוד שלו ראה בעשיית חסד, ואכן זכה להירשם באותיות של זהב בדברי הימים של אנשי החסד היהודיים בדורות האחרונים. שוחחנו עם בנו, הרב אברהם ישעיהו יבלחט"א, ששמח על ההזדמנות, כדי לגלות טפח וטפחיים מדמותו המיוחדת של אביו המנוח.

"אבא הגיע ממשפחה מאוד מיוחדת", הוא מספר, "הוא היה נכדו של הצדיק האמריקאי הנודע רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, שדמותו התפרסמה ביתר שאת לאחר שבתו הגב' שיין פרסמה את הספר 'הכל לאדון הכל', שסיפק לרבים הצצה אל תוך הבית המיוחד הזה. "על שולחנו של הסבא היו מתארחים כל גדולי עולם בעת שבאו לארה"ב לצורך חיזוק או לגיוס כספים וכדו'. זה היה בית של מסירות נפש מופלאה לכל דבר שבקדושה.

"אבי מורי התייתם מאביו, רבי יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל, בעת שהיה צעיר לימים, ומאז התחזק עוד יותר הקשר בינו ובין הסבא רבי יעקב יוסף הרמן, שגידל אותו כאילו היה בנו, וטיפח אותו במסירות ובאהבה רבה.

"אבל אם אנחנו רוצים לדבר על מעשי החסד של אבא זצ"ל, אנחנו צריכים לחזור אחורה, לסיפור שאירע לפני למעלה מ-75 שנה, כשאבי היה ילד כבן חמש שנים.

ניתוח מאולתר

"באותן שנים הם עוד התגוררו בארה"ב, וכדרכם של תושבי ניו יורק, גם הם יצאו בימות הקיץ המהבילים אל הקאנטרי, להתרחק מעט מהלחות הגבוהה שבניו יורק סיטי, ולהתבשם מאוויר ההרים הצלול והנעים.

"צעד הילד בן החמש יחד עם עמו, באחד ממשעולי הכפר בו שהו, והנה לפתע הגיחה משאית כבדה מעבר לעיקול הדרך, סטתה רק במעט מהכביש אל השוליים הצרים. די היה בכך כדי להעיף את הפעוט למרחק של כמה מטרים, וכשהוא צנח על הקרקע נחבט ראשו בסלע חשוף.

הרב אברהם ישעיהו שטרן שליט"א. צילום: שוקי לרר

עבר לבניין אחר, ניסה ברחוב השני, אף אחד לא פותח את הדלת. ייתכן שאנשים ראו אדם בעל דמות רבנית, פחדו לפתוח שלא ינסה להחזיר אותם בתשובה או לשכנע אותם לשלוח את ילדיהם לחנוך התורני...

אנחנו גומלי חסדים...

"סבא חזר הביתה ואמר לאבי מורי זצ"ל, שזה לא ילך. את השידוך הזה הוא דוחה, הוא לא מוכן לעשות כזה שידוך.

"אבא ניסה לברר איזה פסול מצא בהצעה? יש להם בבית דברים פסולים? אין להם מזוזה בפתח, מה יכול כבר להיות???"
"אבל הסבא ענה לו תשובה פסקנית: "אנחנו לא משתדכים עם משפחות מסדום".

"סדום? איך הגענו לסדום? אמר לו סבא, משפחה שמתגוררת בשכונה שבה אנשים לא פותחים את הדלת לאדם מבוגר ביום כל כך חם, זאת משפחה שגרה בשכונה שאינה יודעת מה זה חסד. גמילות חסדים זה השורש והבסיס הכי חשוב לבית יהודי, אנחנו לא יכולים להשתדך עם אנשים שגרים במקום כזה, אנחנו משתדכים רק עם אנשים שמבינים ושכל הסביבה שלהם מבינה שחסד זה דבר שחייבים לעשות, ושעושים אותו בשמחה".

"כשהסבא הסביר לו שמדובר כאן בעניין של חסד, אבא שלי כבר הבין מצוין. נו... ברור. אנחנו גומלי חסדים, בוודאי שסבא יפסול כזאת הצעה..."

"זאת כמובן רק אנקדוטה קטנה מתוך מסכת חיים של משפחה שמעשי החסד שלה היו לשם דבר, ושהיתה עסוקה בחסד באופן מופלא, כולם כולל כולם, יומם ולילה בלי גבולות ובלי קווים אדומים..."

"ולכן, כשאבי מורי היה צריך לבחון מה היא השליחות שלו בחיים, לא היה זה בכלל פלא שהוא בחר בחסד. זה היה החינוך שהוא קיבל, ובהתאם לחינוך הזה הוא הועיד את כל חייו לעשיית חסדים".

"אגב, מעניין לציין שכשחלה אבי את חוליו האחרון, הרופאים שלו נתנו לנו את התוצאה של הבדיקות שלא היתה מעודדת בלשון

"הוא ראה את הילד הפצוע, ומיד תפס פיקוד על האירוע. "פנו לי חדר והכינו לי שולחן ניתוחים מאולתר", הוא דרש. הוא הביא את התיק מהאוטו, שפך חומר חיטוי על השולחן, השכיב את הילד והחל לנתח אותו ניתוח חירום מאולתר, שהציל את חייו. תוך כדי הזעיקו אמבולנס והרופא ליווה את אבי לבית החולים, שם המשיכו הרופאים להיאבק על חייו, עד שהצליחו לייצב את מצבו. אבא יצא מכלל סכנה, החלים, התאושש ושחרר לביתו כאחד האדם.

לימים סיפר לי אבי, שבתקופה שלאחר מכן, אמא שלו לא ידעה את נפשה מרוב אושר על הנס המופלא שאירע לבנה האהוב. כבת לרבי יעקב יוסף הרמן, היא קיבלה חינוך מיוחד במינו ואת החינוך הזה העבירה גם לבנה:

"החיים שלך ניתנו לך במתנה גמורה", היא אמרה לאבי. "הקב"ה נתן לך מתנה, וזה אומר שיש לך שליחות מיוחדת. מסתבר שיש לך תפקיד מאוד חשוב כאן בעולם, שבגללו נעשה לך כזה נס גדול נגד דרך הטבע. לכן, כשתגדל קצת, אני רוצה שאתה תמצא את התפקיד שלך, תבין מה השליחות שלך, ותיישם אותה בעקביות, כי לכך ניצלת..."

שידוך מסדום

"אין צורך לומר שהשליחות בה בחר אבא זצ"ל, היתה השליחות של חסד", ממשיך הרב אברהם ישעיהו שטרן את הסיפור, "אבל כדי להבין למה הוא בחר דווקא בחסד, אני רוצה לסבר את האוזן ולספר איזו אנקדוטה שאירעה עשור וחצי מאוחר יותר, שממנה אפשר יהיה להבין באיזו אווירה גדל אבי.

"היה זה כשהוא הגיע לפרק 'האיש מקדש', וחיפשו לו שידוך מתאים. באותה עת אבי למד בישיבה בארץ, ואמו עוד התגוררה בחו"ל, לכן התגורר אבי בביתו של הסבא יעקב יוסף שכבר עלה לארץ.

"והנה ביום מן הימים הוצעה הצעת שידוך מעניינת, ונראה היה שיש על מה לדבר. אבל הסבא, רבי יעקב יוסף הרמן, אמר לנכדו המדובר, שלפני שמתחילים להתקדם עם זה, הוא רוצה ללכת לבית המשפחה של המדוברת, להפתיע אותם. הוא רוצה לבדוק איזה מן בית זה, אם זה בית של יהודים יראי ה', אם הסגנון שלהם הוא סגנון תורני וירא שמים, או שאולי הם לא כל כך מתאימים.

"עלה על אוטובוס ונסע לשכונה שבה התגוררה אותה משפחה, החזיק בידיו פתק עם הכתובת והחל לחפש. הוא הלך אנה ואנה, יהודי מבוגר עולה חדש, היה זה יום חם מאוד, והסבא לא הצליח למצוא את הכתובת המבוקשת. ניסה לשאול אנשים, אבל לא היתה נפש חיה ברחוב, אולי בגלל החום העז, אולי היתה זו שעה שכולם היו בעבודה.

"הוא עלה לבניין הסמוך, נקש בדלת וחיכה שיפתחו לו כדי לשאול איך מגיעים לאותה הכתובת שהוא מחפש. מתוך הבית עלה רחש של תנועה, העינית שבדלת התכהתה לרגע, מישהו הציץ, התבונן בו ו... החליט שלא לפתוח את הדלת.

"הוא עבר לדלת הבאה וגם שם לא פתחו לו. ניסה לעלות קומה,

חושבים על היתומות לא רק אין הם יחיו עד החתונה אלא גם אחר החתונה היכן יוכלו להחלים ולהתחזק מהלידה? בכזה מקום, כך יגיד המשיח, אני חייב להתארח. הוא ייכנס לטלז'סטון, יפנה לבית ההחלמה ויבקש לנוח בו, בעודו בדרך לבית המקדש...

"הרב קרייזוירט הפתיע פעם אחת את אבא שלי באמירה מרעישה לא פחות: "דע לך רבי שמואל יצחק", כך הוא אמר לאבא, "אתה לא יכול להיות למדן כמו רבי עקיבא אייגר, גם אם מאוד תרצה ותנסה ותשקיע את כל חיך בלימוד תורה בעמקות, לא תגיע לדרגה של רבי עקיבא אייגר. מה לעשות? רבי עקיבא אייגר יש רק אחד. לא אני ולא אתה יכולים להיות כמוהו..."

"אבל... אתה כן יכול להיות בעל חסד כמו אברהם אבינו..."
"אבא שלי שמע כאלו דברים, הוא נרתע לאחוריו... מה??? אברהם אבינו... הרי אברהם אבינו עליו נאמר אחד היה אברהם, כל העולם כולו מצד אחד ואברהם אבינו מהעבר האחר... אברהם אבינו נתנסה בעשרה ניסיונות, בן שלוש הכיר את בוראו, איזה מן דיבורים אלו בכלל, מי יכול להגיע לדרגה של אברהם אבינו???"

השיב לו רבי חיים והטעים את דבריו: "מעשי החסד אינם תלויים בנותן אלא במקבל. נכון, אתה לא יכול להיות קדוש נשגב כמו אברהם אבינו, אבל אתה יכול לעשות מעשי חסד כמוהו, כי כשמגיע אדם צמא ואתה נותן לו כוס מים, זה לא שונה מאותו אדם צמא שהלך במדבר ואברהם אבינו נתן לו כוס מים. מה ההבדל? הוא צמא והוא צמא, שניהם קיבלו כוס מים, שתו לרוויה והמשיכו בדרכם!

"אם אתה מפקיר את חיך כדי להכניס אורחים ולגמול חסדים, אם הבית שלך פתוח לרווחה לכל דורש, ואתה עוסק כל היום כולו בגמילות חסדים, אתה יכול להיות בעל חסד כמו אברהם אבינו..."

האמירה הזאת, בעצם נותנת לנו מעין קריאת כיוון. כמובן שאף אחד מאתנו לא יכול להיות אברהם אבינו, אבל אנחנו בהחלט יכולים להידבק במידת החסד שלו, ולהגיע לדרגות מאוד גבוהות בחסד. כל מה שצריך זה רק שני דברים, לרצות לעשות חסד עם כל הלב, ולוותר על כל מה שיש לנו כדי לגמול חסד עם הזולת.

"אני חושב שרבי חיים קרייזוירט לא סתם אמר את הדברים דווקא לאבי מורי, כי באמת אבי מורי אכן היה ממש מושלם במידה הזאת של נתינה לאחר מכל הלב, והפקרת צרכי עצמו למען אחרים."

המעטה, ואני ואחי נכנסו לאבא כדי לעדכנו. אבא קיבל את הבשורה בצער, אבל מיד אמר לנו במילים ברורות: "אין לי שום טענה על כך. למעשה, כבר בגיל חמש הייתי אמור להיהרג באותה תאונה. הקב"ה נתן לי מתנה מיוחדת כשהוסיף לי שנות חיים עד עכשיו, וכשמקבלים מתנה אומרים תודה, לא מתלוננים על כך שהיא מדי קטנה או קצרה לטעמנו..."

"עשינו חשבון, אחי ואני, שמאז התאונה ועד עת פטירתו חלפו בערך 72 שנה, בגימטריא 'חסד', עוד סימן למה שאמרה הסבתא שלנו, שהקב"ה נתן לו מתנה כדי שיבצע שליחות מיוחדת, והוא אכן ביצע אותה נאמנה במשך 'חסד' שנים".

כמו אברהם אבינו

"לימים, נוצר קשר קרוב מאוד בין אבי מורי, ובין הגאון הגדול רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן שבבלגיה.

"הרב קרייזוירט היה תומך מובהק במפעלות החסד של אבי מורי. בכל פעם שהיתה לו הזדמנות הוא היה מביע תמיכה, וגם פונה לעשירים הנדיבים אשר בעם ומעודד אותם להרים תרומה נכבדה למפעלות החסד הללו, כולל בשנים שבהן אנטוורפן היתה בירת היהלומים העולמית, והיהודים שהתגוררו בה עסקו בהמוניהם בסחר היהלומים והיו ביניהם עשירים רבים.

"ההערכה של הרב קרייזוירט למפעלות החסד הללו באה לידי ביטוי בין היתר בכך שהיה אומר לאבא שהוא חייב להכין בבית ההחלמה ליולדות, בטלז'סטון, חדר אחד מיוחד שיהיה שמור עבור משיח בן דוד לכשיבוא ויגאלנו.

"ומה יעשה המשיח בבית החלמה ליולדות, בוודאי תשאלו, אבל אצל הגר"ח קרייזוירט זאת בכלל לא היתה שאלה.

"הרי בדרך לירושלים יעבור המשיח על יד טלז'סטון, נכון? הוא יעבור על יד וישאל מה זה הבניין הזה שם שמאיר בכזה אור מופלא של חסד? יגידו לו שזה בית החלמה שהוקם במיוחד עבור יולדות, עבור אותן יתומות בוגרות בית היתומות 'בית לפליטות', שילדו תינוק ואין להן אמא שתוכל לקבל אותן לתקופת החלמה והתחזקות, ולכן הוקם במיוחד עבורן מוסד כזה מיוחד..."

"נו... כזה בניין מופלא של חסד? כזאת מחשבה מעמיקה של חסד,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

במשך שנות פעילותי בעולם הישיבות בכלל, ובעולם הקירוב בפרט, שמעתי פעמים רבות מראש ישיבת 'אהבת אהרן' הגאון רבי בצלאל אדלשטיין שליט"א, ואף נוכחתי לראות זאת עין בעין בעשרות מקרים, שאלה בלבד הם הסיבות להצלחה ולהשתלבות הטובה ביותר בעולם התורה...

בזכות איזו מעלה, לדעתכם, מתוך רשימת המעלות הבאה יצליח רוני, בחור מתחזק שנכנס זה עתה לעולם הישיבות, בעולם התורה?

הגאון רבי בצלאל אדלשטיין שליט"א יחד עם אביו מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א

הג"ר בצלאל אדלשטיין הביא תמיד את דבריו של ראש מדרשיה שזכה להכניס תלמידים רבים להיכלי הישיבות: "אני מברר מי מהנערים לוקח את אחיו הקטן לגן או מוציא אותו מהמעון ובו אני משקיע את מירב כוחותי כדי שיכנס לישיבה... לאלו יש עתיד מבטיח יותר..."

המציאות הזו חזקה מכל הסבר. הניסיון רב השנים של ר' בצלאל, לא מצריך ראייה נוספת, או ביאור וטעם, אבל אולי אם נבין את התופעה הזו, נוכל ללמוד ממנה עוד ולשפר את מידותנו, כדי שגם אנחנו ניכלל ברשימת המצליחים...

כלל 'גדול' יסד רבי עקיבא בתורה: "ואהבת לרעך כמוך". כאשר בא הגר להלל וביקש ממנו ללמוד את כל התורה על רגל אחת, הוא גם אמר לו אותו כלל: "ואהבת לרעך כמוך, מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד, ואידך פירושא זיל גמור..."

מה יש בכלל הזה שכל כך מגדיל אותו? כלל גדול!... מדוע בחר בו הלל כהוראה היחידה אותה הוא לימד את המתגייר, ואת שאר הכללים הוא שלח אותו ללמוד לבד?

בכרכים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון ובעיירות גדולות קוראים את המגילה בט"ו. הגמ' מבארת ש'עיר גדולה' היא

מאת: הרב ישראל ליוש

"והוא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל פֶּחֶם הַיּוֹם" (בראשית י"ה, א')

יש לי שאלה עבורכם: בזכות איזו מעלה, לדעתכם, מתוך רשימת המעלות הבאה יצליח רוני, בחור מתחזק שנכנס זה עתה לעולם הישיבות, בעולם התורה?
1. כשרון גדול, 2. יכולת ריכוז מצוינת, 3. כח התמדה מיוחד, 4. מדות טובות, 5. רצון חזק, 6. שאיפות גבוהות, 7. יראת שמים תהורה...

האם הכישרון העצום, הוא אשר יגרום לו להצלחה בתורה, המצריכה עיון רב ומוח חזק להבנת סברות ולחידוש חידושים? או שמא דווקא השאיפות והרצון הם המנוע להצלחה, וכל השאר הם רק כלי העבודה, ובלי מנוע, הרי אי אפשר לנוע? אולי הריכוז וההתמדה הם העניין? ובכלל הרי אם אין יראה אין תורה, אזי יתכן שה'יראת שמים' היא היסוד והבסיס בעבודת ה' ורק בזכותה הוא עתיד להצליח?

יש לי חדשות עבורכם: במשך שנות פעילותי בעולם הישיבות בכלל, ובעולם הקירוב בפרט, שמעתי פעמים רבות מראש ישיבת 'אהבת אהרן' הגאון רבי בצלאל אדלשטיין שליט"א, (ישלח לו השי"ת רפואה שלמה במהרה), ואף נוכחתי לראות זאת עין בעין בעשרות מקרים, שהמדות הטובות והלב הטוב הם הסיבות להצלחה ולהשתלבות הטובה ביותר בעולם התורה...

אין ספק, כשרון והתמדה הם כלים חשובים ונצרכים לעליה בתורה. יראת שמים היא ודאי תנאי שבהעדרו לא יעלה האדם אף למדרגה הראשונה, אבל המציאות מוכיחה שבלי מדות טובות שיוקדמו לכל המעלות הללו, אי אפשר להתקדם...

ולא רק זאת, במקרים רבים, הלב הטוב, העין הטובה, החשיבה על הזולת וההתחשבות בצרכי הכלל, היו סולם איתן ויציב, אף עבור אלו שלא היה להם מספיק מהכישורים האחרים שלכאורה יותר קשורים להצלחה בלימוד. וכן ההיפך, אף מי שזכה למתנת הק-ל בכישרון, ריכוז, שאיפה והתמדה, הוא נתקע אי שם באמצע הדרך, כי הוא לא שיפר את מידותיו והירבה לעסוק בעצמו, כמובן על חשבון הדאגה לזולת...

לא הגדולה בכמות, אלא עיר שיש בה עשרה אנשים שבטלים ממלאכתם לתפילה או ללימוד תורה. 'גדלות' היא לא מידה כמותית, 'גדלות' זו מעלת איכות.

'ואהבת לרעך כמוך' הוא לא כלל גדול בגלל כמות הפרטים שבו, הוא כלל גדול באיכותו, משום שהוא יסוד באישיותו של האדם. עוד לפני שהוא זוכה בכלי העבודה, כמו כשרון, ריכוז, חכמה, בינה או יכולת התמדה, הוא צריך להיות 'אדם' הראוי לשימוש בכל הכישורים הללו...

נמשיל זאת לבנאי מוכשר במיוחד, שעומד לבנות קיר, יש לו את כלי העבודה האיכותיים ביותר ואת הלבנים הכי משובחים, אך אם הקרקע שעליה אמור הקיר להיבנות רכה או עקומה, לא יעזרו לו כישוריו וכליו, כי הבסיס חסר...

אדם בלי מידות, חסר ב'אדם' שבו וכישוריו לא יועילו לו, זה מה שלימד הלל את המתגייר, דע לך! כאשר אתה בא לעולם היהודי, תרי"ג המצוות הם אכן המרכז, ועליך להשקיע רבות כדי ללמוד אותם, כי בלי לקיימם לא תהיה יהודי, אבל לפני כן, עליך להיות בן אדם, כדי שתוכל להתחיל ללמוד את כל המצוות, ולהיות בן אדם, זה 'מדות טובות', ואהבת לרעך כמוך... מה ששנוי עליך אל תעשה לחברך... רק אם אתה מבין את זה ותשתפר בזה, תוכל להתחיל ללמוד את כל השאר, תרי"ג מצוות וחוקי התורה...

בספר 'המגיביה לשבת', ועדים מפי הגאון הצדיק רבי ישראל מאיר המניק זצ"ל, משגיח ישיבת 'יד אהרן', מופיע אודות המעשה המפורסם על אדם שקיבל מחתן הזמנה לחתונה, ומאחר ולא הכיר את החתן כלל, הלך לפגוש אותו ולברר באופן בלתי אמצעי מדוע זכה להזמנה ממנו. כאשר שאל על כך את החתן, ענה לו זה בהתרגשות: "אתה עוד שואל? הרי אתה הצלת אותי! הייתי בתחילת דרכי בישיבה, וכיון שלא מצאתי את מקומי ואיש לא התייחס אלי, החלטתי באחד הימים שלאחר תפילת מנחה אני ניגש לראשי הישיבה ומודיע להם שאני עוזב את הישיבה.

לאחר התפילה, עשיתי את דרכי לכיוון ה'מזרח', ואני מרגיש שמישהו נוגע בצווארון שלי. התברר שהצווארון שלי היה הפוך, ואתה שמת לב לזה וסידרת לי אותו. כל כך התרגשתי שיש מישהו שאכפת לו ממני, עד שהחלטתי לדחות את העזיבה, ולאחר זמן נרגעתי ונשארת בישיבה והצלחתי בה מאד, ולכן אני מזמין אותך לחתונה שלי...!"

המעשה הזה מסופר למעליותא, אומר הרב המניק, אבל לדעתי הוא מבטא גריעותא שבגריעותא, המסר שמביאים מהסיפור הזה הוא, שאי אפשר לזלזל במעשה הקטן ביותר, כי אף פעם אי אפשר לדעת מה הוא יכול לפעול ועד כמה הוא חשוב.

אך אני אומר על כך, מבהיר הרב המניק, ה'ירחם! תצילנה אוזניים משמוע!! היתכן שיהיה מצב בישיבה שבחור זועק נואשות ליחס כלשהו, עד שהוא נאלץ להסתפק בפירוורו של יחס וסידור של צווארון מציל אותו? היכן היחס המינימלי של "בוקר טוב"? לאן נעלמה השאלה הפשוטה "מה נשמע"? מדוע איש לא שאל אותו

"איך אתה לומד?" "במה אפשר לעזור לך"? "זה לא קיים! היחס היחיד שאותו הוא מקבל הוא היפוך הצווארון! לא רק שזה אינו מעשה למעליותא אלא אדרבה, הוא רק מראה על עניות הדעת שקיימת אצלנו, עד שצריכים להגיע לכאלה מעשים כדי שבחור יקבל חיזוק מסביבתו!

בהמשך מספר הרב המניק שהמשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל היה מספר בהתרגשות, שכאשר

למד בישיבת מיר בפולין, עבר לפני התיבה בתפילות מוסף של הימים הנוראים אחד מבוגרי הישיבה שכיהן כראש ישיבה והיה אדם גדול מאד, וכאשר היה ניגש לעמוד - פניו להטו והאדימו כאש מאימת הדין!

באחת השנים חלה חבר החדר של הרב וולבה ביום כיפור. והנה כאשר הגיע זמן תפילת מוסף, ניגש אליו החזן בדרכו אל העמוד כשכולו רטט וזיע, ושאלו לשלום חבר החדר. הרב וולבה השיב שמאז שהלך לתפילת שחרית עדיין לא ראה אותו, ובדעתו ללכת לבקרו לאחר תפילת מוסף.

"חבר החדר שלך חולה, ואתה עסוק בתפילה?" התפלא החזן. "גש מיד עכשיו לראות את שלומו!" הוא שמע בקולו של החזן והלך לחדר, ושם גילה שהכול כמהפכה אחת גדולה: בחרי הישיבה רבי שמואל חרקובר ורבי לייב מאלין זצ"ל היו שם, רבי לייב מדד לו חום, ולאחר מכן הם דנו ביניהם האם לתת לו שתיה בשיעורים או לא. וכל זה לפני תפילת מוסף של יום כיפור! כך נראית אכפתיות ותשומת לב אמיתית!

אווירת ה'ואהבת לרעך כמוך' לא צמחה בישיבת מיר, סתם כך, מהאוויר, המשגיח רבי ירוחם חייך לך...

פעם הייתה פשיטה של המשטרה על הישיבה, וכל אחד מהבחורים הוצרך להציג בפני השוטרים את תעודת הזיהוי שלו ואת רישיון השהייה שלו ב'מיר'. לכולם היו את המסמכים הדרושים, מלבד לרבי שלמה קרליץ זצ"ל שדירתו היתה במקום אחר, והשוטרים ליוו אותו לאכסנייתו, ורק כאשר הראה להם את המסמכים פטרוהו לשלום.

למחרת נעמד רבי ירוחם בבית המדרש והודיע שיש לסגור את הישיבה! מה קרה? היתכן ששוטרים לקחו בחור לדירתו, דבר שהוא פחד מוות, ולא עלה בדעת אף בחור להתלוות אליו? אם לאף אחד לא אכפת מהצער שלו - צריך לסגור את הישיבה!

כשזו היתה האוירה הכללית בישיבת מיר, אין פלא שלפני תפילת מוסף של יום כיפור הלכו בחרי התלמידים לדרוש בשלומם של תלמיד חולה...

כשאנו קוראים בפרשיות אלו על מעשי החסד של אברהם אבינו, מוטל עלינו להתבונן וללמוד היטב את דרכיו וליך בדרכו. הבה נשמע לעצתו של הלל ונאמץ את הכלל הגדול של רבי עקיבא, נאהב את זולתנו ונרבה בכבודם, נראה את מעלתם ונטה את ליבנו אל לבם, כך נהיה 'בני אדם' וניסק אל על אל פסגת השלמות.

"בכל מקרה, אמר לי האבא", זה לא משנה מה שאני יגיד לך, "האמא של הילד לא תסכים בשום אופן, אני מכיר את אשתי ואני אומר לך שאתה יכול לשכוח מזה..."

פעיל 'אחינו' הרב שמואל הורביץ עם סיפור אישי מדהים על השגחה עליונה, והשקעה שלעולם אינה שבה ריקם

"אולי יש חמשים צדיקים" (בראשית י"ח, כ"ד)

אחד מוותיקי הפעילים של ארגון 'אחינו', הוא הרב שמואל הורביץ, שידיו רב לו בקירוב רחוקים ובהצלחתם של אלפי בני נוער לאורך השנים.

במסגרת הפעילות שלו, 'חורש' הרב הורביץ את הארץ לאורכה ולרוחבה, עובר בית בתי ספר תורניים שבהם לומדים תלמידים ממשפחות מסורתיות ודתיות, ופועל בקרב תלמידי כיתות ח', כדי להכווין אותם ללימודים בישיבה לאחר שסיימו את חוק לימודיהם בבית הספר היסודי.

"במקרים רבים, אם אין פעילות מספקת, הילדים הללו יכולים בקלות להיפלט מעולם התורה, ולעבור למסגרת חילונית לחלוטין, רק כי לא היה פעיל מתאים שיעמוד בפרץ בזמן הנכון ויגרום לילד לרצות להיכנס לישיבה".

הרקע ממנו באים התלמידים ברובם, אינו מכיר את עולם הישיבות. עבור רוב רובם, הלבוש הישיבתי נתפס כזר ומנוכר מאוד. הם לא רואים את עצמם מסוגלים להתלבש בצורה הזאת וחיים במסגרת ישיבתית נוקשה.

גם ההורים סבורים במקרים רבים שמוטב יהיה אם הילד ילמד במסגרת שבה הוא יוכל להוציא תעודת בגרות, דבר שלדעתם יעזור לו להתפרנס בחייו הבוגרים. הם היו מעדיפים מוסד תורני, אבל אם אין להם מוסד כזה שיכול להתאים, מבחינתם עדיף שהילד ילמד במוסד חילוני ותהיה לו אפשרות להתפרנס, מאשר שילמד במוסד תורני וכשיגדל יהיה עני מרוד ומובטל 'כמו כל החרדים'...

התפקיד של פעילי 'אחינו' בהקשר זה הוא לעשות היכרות של ההורים והתלמידים עם עולם הישיבות של הצעירים המתחזקים. כיום יש ישיבות שהוקמו על פי הנחיית רבותינו גדולי הדור, הבחורים לא חייבים ללבוש לבוש ישיבתי לפחות בשנה הראשונה ועוד ועוד. "כשאתה לוקח כזה בחור לסיור בשתיים או שלוש ישיבות, אתה קודם כל מנפץ את הסטיגמה שהוא קיבל בבית ומכלי התקשורת, על איך נראית ישיבה. הוא מבין שבישיבה יש בחורים שידעיים לחיך, שכיף להם שם, שזה בכלל לא מקום חשוך ואפל כמו שזה מצטייר בעיניו. אם צריך לוקחים את ההורים לסיבוב בישיבות, ועושים איתם את אותה העבודה", מסביר הרב הורביץ.

הסיפור שלנו מתחיל בסיפורה של כיתה קטנה מאוד, בבית ספר תורני באזור באחד המושבים.

"זה היה בשנה שעברה", מספר הרב הורביץ, "התחלנו לבדוק מה המסלול שלי לשנה הקרובה, עם אילו בתי ספר אני עובד, והתברר שיש בית ספר אחד שהשנה שיש שם בכתה ח' שבעה תלמידים בלבד..."

"עשינו חשבון כזה. הרי אחוזי ההצלחה שלנו אף פעם לא מלאים. מבין שבעה תלמידים, סביר להניח שלא נצליח להכניס את כולם לישיבה. יהיו כאלו אולי אחד או שניים, שבכל מקרה ילכו לישיבה, אז אני אשקיע שעות רבות בכיתה הזאת כדי להכניס בסופו של דבר שניים או שלושה בחורים לישיבה לכל היותר? ומי אומר שאצליח בכלל, לפעמים לא מצליחים..."

"מילא אם בית הספר הזה היה על הדרך לבית ספר אחר שאנחנו עובדים איתו, היתה זו חצי צרה, אבל לא! הוא נמצא במקום מרוחק לנו ודי מבודד משאר בתי הספר התורניים באזור, כך שלהגיע אליו צריך להשקיע זמן ניכר של נסיעה במיוחד למקום.

"כמובן שבסוף החלטנו שלא מוותרים עליו. איך אפשר לוותר על הצורך לתת הזדמנות לשבעה ילדים, נשמות טהורות? אולי לא נצליח לחולל שם שינוי, אבל להושיט להם גלגל הצלה אנחנו חייבים לפני שהם ילכו לאבדון רח"ל.

"השקעתי שם במשך כל השנה, ולא ראיתי ברכה גדולה בעמלי. לקראת סוף השנה כבר חשבת ששבדתי בחינם. אין שם הצלחות גדולות, ואולי הגיע הזמן להרים ידיים ולוותר עליהם.

**"כשאתה לוקח כזה בחור לסיור
בשתיים או שלוש ישיבות, אתה
קודם כל מנפץ את הסטיגמה
שהוא קיבל בבית ומכלי
התקשורת, על איך נראית ישיבה.
הוא מבין שבישיבה יש בחורים
שיודעים לחייך, שכיף להם
שם, שזה בכלל לא מקום חשוך
ואפל כמו שזה מצטייר בעיניו"**

להתנגד למקום, למעט העובדה שמדובר בישיבה עם לימודי קודש
תובעניים...

"בשלב הזה, הוויכוח עבר לזירה אחרת. הוא התנהל בין האמא והבן.
היא טענה שהוא לא יודע ולא מבין מה טוב לו, ושהוא לא יהנה
בישיבה, זה רק נראה לו כזה נחמד אבל כשהוא ישב שם כל היום
מול הגמרא, הוא ירגיש אחרת. הילד התעקש שהוא רוצה ללמוד
בישיבה ורק בישיבה.

"בסופו של דבר הילד ניצח. האמא אמרה לו, "אני את דעתי לא
שינית, אבל אני רואה שאתה כל כך מתעקש אז אני נותנת לך
לנסות. אתה תתחיל ותראה בעצמך שאמא תמיד צודקת. אתה
תראה שאתה לא בנוי לזה".

"בחודש אלול הילד התחיל את הלימודים בישיבה, וב"ה אני שומע
מאנשי הצוות שם שהוא עשה חיל בלימודיו. עכשיו בתחילת חודש
חשוון הוא שוב חזר לישיבה בשמחה רבה, ומתברר שהוא מתקדם
בקצב מאוד יפה ובעזרת ה' עוד יהיה תלמיד חכם מופלג.

"אחרי כל הסיפור הזה חשבתי לעצמי, הרי כמעט ויתרנו על כל
הביקורים בבית הספר הזה. רק שבעה ילדים בכיתה, לא צפויה
שם הצלחה בכלל, בשביל מה להשקיע ולשרוף זמן... אני חושב
שבחודש אחד שהבחור הזה היה בישיבה, הוא למד תורה מספר
שעות גבוה יותר מכל השעות שאני בזבזתי כביכול כדי לבקר בבית
הספר ההוא. הנה מסתבר שהשעות האלו לא הלכו לאיבוד כלל
וכלל, אדרבה, הן היו השקעה מניבה מאוד. על כל שעה ש'בזבזתי'
שם באותה שנה, אנחנו זוכים שהילד הזה עוד ילמד שעות רבות
בימי חייו, וזה חלקי מכלל עמלי!

"ואז התברר לי ששום דבר לא היה בחינם... פנו אלי כמה מהמורים
בבית הספר, ואמרו לי שיש להם נושא חשוב לשיחה עמי.

"נכנסו לחדר המורים, ושם הם סיפרו לי שיש להם תלמיד, בכיתה
ז', שההורים שלו החליטו להוציא אותו מבית הספר הזה. אולי בגלל
ילד בכתה שהציק לו, אולי בגלל אחד המורים, אני לא יודע למה,
אבל זה היה מנוי וגמור מבחינתם שהילד לא ממשיך עוד שנה בבית
הספר הזה.

"הבעיה שבכל האזור אין עוד בית ספר תורני... מה עושים? ההורים
מבהירים, מבחינתם אפילו בית ספר חילוני זאת אופציה טובה יותר.
במקום הזה הם לא משאירים את הילד.

"אמרו לי המורים, חבל על הילד. הוא ילד טוב, אפשר להציל אותו,
אם הם לא מוכנים שהוא ימשיך כאן בבית הספר, אולי תסדר
לו ישיבה שיקבלו אותו, למרות שהוא צעיר יותר בשנה משאר
הבחורים שנרשמים עכשיו לישיבות...

"אמרת, למה לא? בואו ננסה. פניתי להורים ולילד, לקחתי אותו
לסיבוב בכמה ישיבות, וראיתי שהוא מאוד התלהב. הילד החליט,
אני רוצה ללכת לישיבה... תדבר עם ההורים שלי..."

"הבעיה היתה שההורים קצת פחות התלהבות... התחלתי לדבר עם
האבא שלא מאוד אהב את הרעיון אבל אמר שאם זה מה שהילד
רוצה הוא מוכן לשקול את זה בתנאים מסוימים. "בכל מקרה, אמר
לי האבא", זה לא משנה מה שאני יגיד לך, "האמא של הילד לא
תסכים בשום אופן, אני מכיר את אשתי ואני אומר לך שאתה יכול
לשכוח מזה..."

"אם צריך לדבר עם האמא, נדבר עם האמא... הגעתי אליהם
הביתה, וקבלת הפנים היתה צוננת למדי. ממש לא התלהבה לנהל
את השיחה הזאת.

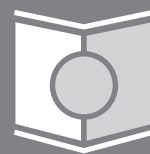
"ניסיתי לפתוח שיחה וביררתי מה המקצוע שלה... התברר שהיא
עובדת כרופאה כירורגית באחד מבתי החולים הגדולים בארץ...

"איזה יופי", אמרתי להם, "בדיוק קראתי מאמר על ניתוחים
אנדוסקופיים, זה מרתק, העולם הזה של הניתוחים הזעיר-
פולשניים..."

"וראה זה פלא, האמא הקשוחה פתאום כבר לא היתה כל כך עוינת.
היא הסבירה לי כמה דברים שלא ידעתי, אני שאלתי אותה עוד
והרחבתי אופקים בתחום שבאמת מעניין אותי מאוד..."

"כמובן שזה לא אומר שבשלב זה היא כבר הודיעה שהיא שולחת
את הבן שלה ללמוד בישיבה. ההתנגדות נותרה בעינה, והיא היתה
התנגדות מאוד תקיפה, אבל עכשיו כבר היתה לנו אפשרות לדבר,
התפתח דיון שבהמשך הפך למו"מ... היא הגיעה לישיבה שממנה
התלהב הילד, בחנה את התנאים ולא מצאה שום סיבה של ממש

 רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

Dirshu
דרשו'ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

המבצע הגדול

אנו שמחים להודיע על מבצע המתנות הגדול של
'דרשו' ו'אחינו' לחיזוק והפצת עלוני 'לקראת שבת'

תורמים לסייע להדפסת והפצת

חוברות 'לקראת שבת'

וזוכים במתנה מ'דרשו'

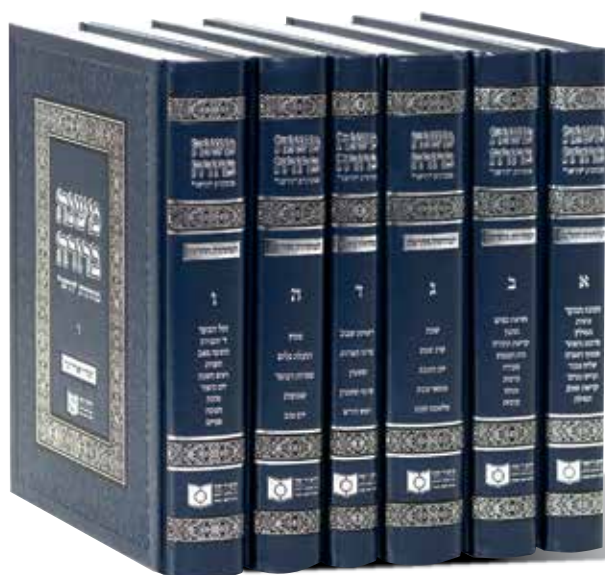
סט 'משנה ברורה' בכריכה קשה

המבצע מוגבל ל 200 תורמים בלבד!!

היכנסו לכל עמדות 'נדרים פלוס'

כל הקודם זוכה!

תורמים סך של 24 ש"ח למשך 10 חודשים
 סך כל התרומה 240 ש"ח

**זמקבלים
 מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 ו' חלקים כריכה קשה**

'טופס דרשו' - כל הקודם זוכה!

לברורים: 02-5609000

אחרי זמן מה התעוררתי פתאום כשאחד הרופאים נכנס לבדוק מה מצבי.
אני רואה את הרופא מסתכל מעלי, אולי על מסך המוניטור שהיה שם,
ואני רואה שהפה שלו נפער בתדהמה. הייתי מבוהל, מי יודע מה הוא
רואה שם, סימנתי לו עם היד שיסביר לי מה קרה, הוא אמר לי בפשטות:
"כזה דבר עוד לא ראיתי..."

על גמילות חסדים בכל עת ובכל זמן, ועל הצורך לטפח את
המידה הזאת בלבו של כל אחד ואחד מאתנו

הרב עמרם בינעט

בעולם החסידות נהגו לייחס חשיבות רבה במיוחד ל'פרשיות
החורפיות', והיו אומרים שהן מכוסות ב'פעלץ', כלומר במעיל
פרווה עבה ומחמם במיוחד.

זאת, מכמה וכמה סיבות, ואחת מהן היא הסיבה שבתורה אין שום
דיבור מיותר. התורה לא מספרת לנו סיפורים, אלא מלמדת אותנו
איך להתנהג, ולכן כשאנחנו רואים משהו שנראה כמו סיפור,
אנחנו צריכים להבין שגם מסתתר משהו עמוק מאוד, זה בדיוק
מה שקורה בפרשות שקוראים בחורף, בספר בראשית ובחלק
מספר שמות, הרבה מאוד 'סיפורים' שבהם מונחים יסודות
האמונה והדרכים לעבודת ה'.

ובכן, לפי היסוד הזה, אין ספק שפרשת וירא היא הפרשה
שמלמדת אותנו מה הוא חסד, ומה היא מהות החסד. העובדה
ש'גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכניה', זה דבר נורא, אם
לא היה כתוב במפורש על ידי חז"ל, לא היינו יכולים לומר את
זה בפה. כמו כן הריצה שרץ אברהם אבינו אל הבקר, וה'מהרי'
שלוש סאים קמת, וכל מה שמסביב להכנסת האורחים ומעשי
החסד של אברהם אבינו, הכל נכתב בתורה כדי שנלמד מזה איך
להתנהג.

למעשה, מעיון בספרים הקדושים אפשר לראות שהעולם בעצם
מתחלק לשתי תקופות זמן. היה את העולם שלפני אברהם אבינו
עליו השלום, והעולם שמאז אברהם אבינו והלאה.

לפני אברהם אבינו העולם כולו חי ב'שלי שלי ושלך שלך', כמו
מידת סדום. אנשים לא הכירו את המושג של ויתור, נתינה,
הענקה, הכנסת אורחים, גמילות חסדים. זה לא היה קיים.

בא אברהם אבינו ומשנה סדרי בראשית. לתת לזולת, בחינם,
בלי לצפות לתמורה, ולא זו בלבד, אלא שהנתינה צריכה להיות
קבועה, בלי הפסקה ובלי מעצורים. למה השמש אינה בעלת הכח
העליון? כי היא לא נותנת אור בלילה. איך הוא יודע שהלבנה אינה
בורא העולם? כי היא לא נותנת אור ביום...

אם הנתינה מפסיקה, זה אומר שזה לא זה! לאברהם אבינו ברור
היה שיש בורא עולם שנותן כל הזמן, בלי גבול ובלי קצבה, בלי

הגבלת זמן או מקום. כך הוא חיפש וחיפש, עד שהציץ עליו בעל
הבירה ונגלה אליו.

דלתות אוטומטיות ושטיחים מקיר לקיר

כדי להבין את עוצמת גמילות החסדים של אברהם אבינו, אנחנו
צריכים לדמיין את הפעולות שלו במונחים מודרניים. אנחנו
שומעים שיש שם אוהל, ועץ גדול, עם כמה פרים בני בקר
שנמצאים בקרבת מקום, זה נשמע לנו משהו מאולתר כזה, לא
מסודר.

אבל למעשה אם אברהם אבינו היה חי בזמנינו, הוא היה פותח
מסעדה ענקית, עם דלתות אוטומטיות מכל צד, שטיחים מקיר
לקיר, מערכת מיזוג אוויר איכותית, וצוות של שפים שעומדים
הכן כדי להכין לכל אורח את המנה האהובה עליו. רוצה לשון? אין
בעיה, ישחטו במיוחד עבורך בהמה ותקבל לשון, מה יעשו עם כל
השאר? זה לא משנה, עכשיו יש אורח שרוצה לשון.

הכניסה וקבלת המזון האיכותי, מנות גורמה מעוצבות ויין משובח,
לא כרוכות בתשלום. אין צורך להציג כרטיס חבר, לא ספח של
תעודת זהות, לא תלושי שכר של שלושת החודשים האחרונים.

כלום! רק שב ותאכל.

רק דבר אחד הוא ביקש, לברך לקב"ה. למה? כדי ללמד את האנשים שיש בורא עולם שנותן כל הזמן, נותן ונותן ומשפיע ולא עוצר את הנתנה שלו אפילו לרגע אחד, ובדרך הזאת כולם צריכים לדבוק, באופן הזה כולם צריכים להתנהג.

ההשפעה של אברהם אבינו היתה כל גדולה, שהוא שינה את ההיסטוריה. את כל הטבע האנושי הוא שינה. עד אז, לאנשים לא היתה שום נטיה לעזור זה לזה, כמו שחתולים לא עוזרים האחד לרעהו, כמו שעטלפים לא עוזרים זה לזה, גם אנשים לא עזרו. כל אחד דאג רק לעצמו. אברהם אבינו שינה את הטבע, פתאום יש מושג של ערבות הדדית, פעילות חברתית, קרנות סיוע. זה לא מה שהיה קודם.

היתה רק עיר אחת שהתמרדה והלכה בכיוון ההפוך, סדום. שם דבקו בכל תוקף בדרך הישנה והקלוקלת. "שלי שלי ושלך שלך". המפרשים אומרים על דברי המשנה באבות שהאומר שלי שלי ושלך שלך זו מידה בינונית ויש אומרים מידת סדום, שבעצם גם בסדום התחילו כמידה בינונית. החוקים שלהם היו כאלו שקבעו שכל אחד יש לו את שלו ואסור לבקש מאחרים. בהמשך התפתח איסור גם להעניק לאחרים, מי שהעניק לאחרים קיבל עונש, ולבסוף זה הגיע להשחתה מוחלטת.

מידה שצריכים לטפח

ומה לגבי הדור שלנו? האמת שגמילות חסדים זאת מידה שאנחנו צריכים לטפח. כולנו התברכנו בה, הרי כתוב שזהו אחד משלושת הסימנים למי שהוא מזרע ישראל: ביישנים, רחמנים וגומלי חסדים. אבל גם כתוב שמי שיש לו 'עין טובה' הוא מתלמידיו של אברהם אבינו עליו השלום, כלומר זה משהו שצריכים ללמוד ולהתרגל אליו, אנחנו צריכים להרגיל את עצמנו בהנהגה הזאת של גמילות חסדים, כדי להיקרא תלמידים של אברהם אבינו.

אבל איך מרגילים את עצמנו? התשובה היא שמתחילים ליזום, לחפש איפה אפשר לעשות חסד. יש הרי כל כך הרב אופציות ואפשרויות.

כך למשל ראיתי הנהגה מאוד מיוחדת אצל אבי מורי שליט"א. יש לו בבית כמה מדפים עם ספרים שאינם קשורים זה לזה, כולם של מחברים בני זמנינו כל אחד בנושא שונה לחלוטין.

מה הסיפור? מדובר בספרים שהוא קנה רק כדי לחזק את המחברים שלהם. מגיע אברך ומוכר ספרים שחיבר, למה לא לשלם 40 שקלים ולעשות חסד עם יהודי? הרי הוא התייגע והתאמץ מאוד עד שהדפיס את הספר. הרי כשלא קונים ממנו את הספר, זה עלול לשבור אותו, זה מאוד מאכזב. לעומת זאת, הרכישה מחזקת אותו, נותנת לו כח, וגם עוזרת לו כלכלית, ברוב המקרים גם לא מדובר בספרים יקרים, בשלושים או ארבעים שקלים אפשר לגמול חסד עצום עם יהודי, אז למה לא?

נו, יהיו שיאמרו שזה עולה הרבה כסף. לא לכל אחד יש יכולת. אבל יש מספיק אופציות של גמילות חסדים בלי שום עלות. כך למשל

אחד מחברי מקפיד מאוד להחזיק כמות נכבדה של ממחטות אף, טישו, בכיס שלו. כך הוא תמיד זמין לתת טישו למישהו שזקוק בסביבה.

כמה פעמים אנשים בסביבה מבקשים טישו ואין לך לתת להם? הוא מקפיד שתמיד יהיה לו לתת וזוכה בגמילות חסדים עצומה בהזדמנויות רבות. זה יכול להיות גם עם עט, גם זה חסד עצום לתת לאנשים עט ברגע שהם זקוקים לו כל כך.

יש משהו עוד יותר זול. לחייך לאנשים ולומר תודה למי שנותן לנו שירות. אם זה נהג אוטובוס או מנקה רחובות.

אני נזכר עכשיו בסיפור שממש בידי הווא עובדא, לפני כמה שנים היתה לי בעיה במיתרי הקול, ונזקקתי לעבור ניתוח קטן. הניתוח התבצע בבית החולים 'אסותא' בתל אביב, ולאחריו נזקקתי לאשפוז קצר.

כששכבתי שם אחרי הניתוח, הרגשתי מאוד לא בנוח. באים רופאים ואחיות, מטפלים, מסדרים את האינפוזיה, בודקים מה צריך, מוודאי שהכל בסדר ואני לא יכול אפילו לומר להם תודה, כי לא הייתי מסוגל לדבר עד שהתאוששתי מהניתוח.

ביקשתי מנוות ביתי שלייוותה אותי, שתיתן לי דף ועט, כדי שאוכל לכתוב כמה מילים. היא לא מצאה עט, נתנה לי לורד גדול עם דף לבן שהצליחה להביא מהמזכירות, ואני כתבתי שם בקצרה: "צוות רפואי יקר, אני לא יכול לדבר, אבל אני רוצה שתדעו שאני מעריך את המאמצים שלכם למעני. תודה!".

ביקשתי ממנה לתלות את הדף על גביה מוט של האינפוזיה שהיתה מחוברת לזרוע, ונרדמתי.

אחרי זמן מה התעוררתי פתאום כשאחד הרופאים נכנס לחדר לבדוק מה מצבי. אני רואה את הרופא מסתכל מעלי, אולי על מסך המוניטור שהיה שם אני לא יודע על מה הוא מסתכל, ואני רואה שהפה שלו נפער בתדהמה. הייתי מבוהל, מי יודע מה הוא רואה שם, אולי קרה משהו? המדדים שלי לא בסדר?

סימנתי לו עם היד שיסביר לי מה קרה, והוא בקושי הצליח לדבר... הוא אמר לי בפשטות: "כזה דבר עוד לא ראיתי...".

אני כבר ממש נלחצתי, והרופא התחיל לצלם... בעודו מסביר לי שאנשים בדרך כלל לא אומרים תודה וגם אם כן, זה רק בחצי פה, וכאן הוא רואה מטופל שלא רק אומר תודה אלא גם כשהוא לא יכול לדבר הוא מתאמץ לכתוב פתק במקום... זה נורא ריגש אותנו. כשהשתחררתי מהאשפוז, עמדו הרופאים והאחיות, עשו לי 'שתי שורות', ואני צעדתי בסך ביניהם, וכולם אמרו לי תודה רבה על זה שחזקתי אותם וכתבתי להם מכתב תודה...

שבועיים אחרי שהשתחררתי הגיע אלי גם מכתב ממנהל בית החולים שכתב לי שהוא מאוד מעריך את המחווה שלי לצוות הרפואי וכמותי ירבו בישראל...

חשבתי לעצמי, הרי זה כזה דבר בסיסי, לומר תודה. איך ייתכן שאנשים לא אומרים תודה? אולי זה בגלל שבבית החולים אנשים מטבע הדברים שקועים יותר בעצמם.

בכל אופן, זה רק מראה כמה המילה 'תודה' יכולה לחולל גדולות

ונצורות, לרגש אנשים ולשמח אותם. לא חבל לוותר על השימוש במילה הזאת? אנחנו כולנו יכולים להיות גומלי חסדים גדולים באמצעותה.

לקחת אתו והוא עשה לי נזקים

אני רוצה לקחת כדוגמה את נושא העלאת אנשים לרכבך. תשאלו נהג ממוצע אם הוא לוקח אנשים דרך קבע, אני חושב שהרוב יענו בשלילה. עכשיו אם נשאל אותם למה אתה לא לוקח טרמפים, מה תהיה התשובה?

"אני לא רוצה שישמעו את שיחות הטלפון!". "יש אנשים שלא יודעים להתנהג!". והכי חזק: "אני הייתי לוקח אנשים, אבל מאז שאחד התנהג כמו פרא אדם ושבר לי את הידית של הדלת, מה שעלה לי 250 שקלים לתקן, אני החלטתי שיותר אני לא לוקח טרמפים".

שאלה: אם הילד שלך היה שובר את הידית, היית מעלה על דעתך שלא לקחת אותו יותר לעולם ברכב שלך? כמובן שלא. למה? כי אתה מבין שאבא חייב לקחת את הבן שלו לפעמים ברכב. אבל הוא לא חייב לקחת אחרים..

ובכן, זאת טעות. כמובן שאי אפשר לחייב אדם על פי דין לקחת אנשים, אבל ההתייחסות לזה כאילו מדובר באיזה משהו שהוא מעל ומעבר ושאתה ממש ממש לא חייב, היא לא התייחסות נכונה.

אני רוצה להפנות את הציבור לגמרא מאוד מעניינת במסכת בבא מציעא בפרק 'אלו מציאות', דף ל"ג עמוד א'. אומר הגמרא, רב יהודה אמר רב אומר על הפסוק 'אפס כי לא יהיה בכך אביון' - שלך קודם לכל אדם. רש"י מסביר (בדף ל') "שלא תביא עצמך לידי עניות". כלומר אדם צריך לגמול חסדים, כל עוד זה לא יגרום לו לבוא לידי עניות...

מה המאמר הבא של הגמרא, מיד אחרי המאמר הזה שהזכרנו? "ואמר רב יהודה אמר רב, כל המקיים בעצמו כן סופו בא לידי כך". כלומר, מי שעושה ככה ומתנהג ככה בזהירות רבה, שלא להגיע לידי עניות ולכן נמנע מלגמול חסדים עם אחרים, בסוף בא לידי כך שהוא אכן נהיה עני רח"ל.

לכאורה זה סתירה, מיניה וביה. רגע אחד אתה אומר שאני צריך להיזהר לא להיות עני ורגע אחד אתה אומר שאם אני אזהר ואדקדק בזה, אז חלילה...

אבל בואו נראה מה מסביר רש"י: "כל המקיים בעצמו כן, אע"פ שלא הטילו הכתוב, יש לאדם ליכנס לפני משורת הדין ולא לדקדק "שלי קודם", אם לא בהפסד מוכח! ואם תמיד מדקדק, פורק מעליו עול גמילות חסדים וצדקה, וסופו של יצטרך לבריות". כלומר, כן צריך לגלות אחריות כלכלית, לא צריכים לעשות מלכתחילה מעשי חסד שיגרמו לנו לבוא לידי עניות חלילה, אבל אסור לדקדק בזה. לא צריכים להיות 'מחמיר'. אסור להיות אדם ש'פורק מעליו עול גמילות חסדים וצדקה'. כי מי שפורק מעליו את העול הזה, סופו שבא לידי עניות רח"ל.

אז נכון, שברו לך את הידית של הרכב, היה לך נזק של כמה מאות שקלים, זה כבר הופך להיות 'נזק מוכח'? זה אומר שאתה יכול לפרוק מעל עצמך עול גמילות חסדים וצדקה?

הנושא של טרמפים הוא רק דוגמה אחת מיני רבות. זה קורה לנו בהרבה מאוד תחומים, אנחנו נמנעים מלגמול חסדים כי אנחנו חוששים שזה יגרום לנו נזק, גם כשהנזק הוא רחוק, ואינו מוכח בכלל. וזה קורה בגלל שאנחנו לא זוכרים בשעת מעשה שיהודי צריך שיהיה עליו 'עול של גמילות חסדים וצדקה'. זה חיוב גמור, אסור להתחמק ולהשתמט ממנו.

בדיוק היום שמעתי גם מידידי הרב מ.ל., שאמר לי שהוא שמע עשרות פעמים ממרן פוסק הדור הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל, שבזמן הזה אפשר לקיים מצוות הכנסת אורחים בהידור רב, על ידי הכנסת טרמפיסטים לרכב, גם כשזה לא נוח, גם כשזה מצריך ויתור מצדנו, רבותי, גדולה הכנת אורחים יותר מקבלת פני שכינה. איך אפשר לוותר על זה ככה בלי שום מחשבה?

חיזוק עצום להתאמץ בגמילות חסדים

לסיום אני רוצה לספר סיפור, שהוא אומנם אולי מוכר לחלק מהקוראים, אבל אותי באופן אישי הסיפור הזה מאוד מאוד מחזק בכל מה שקשור לגמילות חסדים, במיוחד כשזה מצריך מאמץ או ויתור מיוחד.

הסיפור מופיע בפנקס החברה קדישא של העיר וילנא, 'ירושלים דליטא': מעשה בשתי נשים תושבות וילנא שהיו עוסקות בגמילות חסדים והיו מכתנות את רגליהן ממקום למקום כדי לפעול בענייני צדקה.

שתי הנשים סיכמו ביניהן ב'תקיעת כף', שאם אחת מהן תמות לפני רעותה, היא תחזור אליה בחלום הלילה ותספר לה מה קורה שם בשמים, ואיך מתייחסים לעיסוק שלהם במצוות הצדקה.

ויהיה היום, אחת מהן נתבקשה לשיבה של מעלה, ואחרי תקופה ירדה והתגלתה לחברתה. היא מספרת לאותה חברה שהיה לה מאוד קשה לרדת, ובכל מקרה לא התירו לה לספר שום דבר ממה שקורה שם למעלה ואם דנו אותה לחובה או לזכות, אבל רק דבר אחד היא יכולה לספר לה.

"את זוכרת את אותה פעם שהלכנו לגמול חסד, והגענו לכתובת פלונית, שם היינו צריכות לעלות שלוש קומות, את עלית רק שתי קומות, וביקשת שאני אעלה לקומה השלישית ואם יפתחו את הדלת תעלי גם את עוד קומה אחת...?"

"ובכן, שתדעי לך ששתי זכינו לשכר עצום בזכות אותה מצוה שכללה הליכה למרחק גדול וכיתות הרגליים, אבל הפער בין השכר שלי לשלך הוא פער גדול ונורא, רק בגלל שאני עליתי עוד קומה אחת ואת לא עלית את הקומה השלישית...".

ואם בעליית מדרגות של קומה אחת נוספת השכר הוא כזה אדיר, המשמעות היא שכל מאמץ שאנחנו משקיעים, ואפילו מאמץ קטן מאוד, בשמים יש לו חשיבות אדירה, ואדרבה, 'לפום צערא אגרא'.

מדוע

לא הצליח נח להשפיע לטובה על בני דורו ולהחזירם בתשובה?

כיצד

עזב א"א את הקב"ה ורץ לקראת אנשים שהיו נראים כעובדי ע"ז?

מדוע

לא נחתם דינם של דור המבול אלא על הגזל, הרי הם עברו על כל העבירות החמורות?

עכשיו
במבצע
מיזחד
בשיוזק
ישיר

02-5609000

להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את פסוקי התורה בהבנה ובבהירות, כל התשובות לכל השאלות

3 כרכים על המשה חומשי תורה

יְדֵרֶשׁ דָּוִד

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

כאשר המטוס היה כבר בשחקים ניגשתי אל המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א ושאלתי הכיצד?! האם זו הדרך הראויה לעמוד שמונה עשרה בשדה התעופה מבלי לשים לב אל השעון?! הרי זו לא שאלה אם להתפלל או לא, אלא האם להתפלל באריכות או שמא לקצר מעט, כלום לא היה ראוי להתפלל קצת יותר מהר והעיקר לא להפסיד את הטיסה?!?

התפילה היא לא רשימת בקשות - התפילה !!!

הרב בנימין בירנצוויג

"אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר" (בראשית י"ה, כ"ד)

אריכות גדולה מובאת כאן בבקשתו של אברהם אבינו מהקב"ה למנוע את הפיכת סדום, אברהם אבינו מתחיל "אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר: וכך יורד לארבעים וחמשה, לארבעים... עד עשרה ופחות.

והדבר תמוה עד מאד, הרי מיד בתחילה כשאמר אברהם להקב"ה "אולי יש חמישים צדיקים" היה צריך הקב"ה להפסיקו ולומר לו, אין חמישים צדיקים, ויותר מזה מדוע נתן לו להמשיך בארבעים וחמשה בארבעים בשלושים עד עשרה, היה לו להפסיקו מיד ולומר שאין שם כלל צדיקים אפילו פחות מעשרה וחבל על בקשותיך!?

הארה נפלאה האיר לנו כאן, הגה"צ רבי אורי ויסבלום שליט"א בספרו הארת התפילה (עמ' ט), מלמדת אותנו התורה הקדושה, שהנקודה העיקרית בתפילה, איננה שהבקשה תתמלא, אלא עצם התפילה להקב"ה היא המטרה, משום שבעצם העמידה לתפילה לפני בורא העולם, מראה האדם שמבחינתו סיבת הכל היא בורא העולם, רק ממנו אפשר לבקש כי הוא עושה הכל, וא"כ גם אם הבקשה לא תתמלא אבל עצם התפילה רוממה את האדם לרומו של עולם, לדרגת אמונה גדולה בבורא העולם שהוא יוצר ובורא הכל שלו הכל ומשלו!

אברהם אבינו נתן לאברהם אבינו להמשיך בתפילתו, כי עצם התפילה היא המטרה, ולא רצה הקב"ה למנוע מאברהם את הרוממות הגדולה הבאה מכל תפילה שאדם מתפלל לפני בוראו.

כדאי להביא את מה שסיפר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל אשר הוא עצמו היה עד לדברים [הובאו הדברים בספר תפילה דיליה עמוד קמט]:

עמדתי פעם בשדה התעופה באחת מערי אירופה, היתה זו שעת חניה בין טיסה לטיסה, בעוד עשר דקות המטוס אמור היה להמריא, מרבית הנוסעים כבר שהו בתוך המטוס והאחרונים שבהם עשו את

ההכנות האחרונות לעלות. והנה הבחנתי לפתע בדמות של יהודי חרדי העומד בפאתי בית הנתיבות כשהוא מתפלל תפילת שמונה עשרה של מנחה, המחזה היה כל כך מפעים עד שגם אני נעמדתי והתבוננתי בו ובשלווה שניכרה על פניו בעת עומדו בתפילה, עד מהרה זיהיתי אותו כמשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א.

בטוח הייתי שגם הוא יודע כי עוד רגע קט המטוס ימריא לדרכו ואם לא יסיים את התפילה תתקלקלה כל תוכניותיו והוא יאלץ להמתין לטיסה הבאה, אבל רבי דן שליט"א ממשיך לעמוד בדביקות בתפילתו משל נמצא הוא בעולם אחר לא בשדה תעופה אירופאי, גם כאשר כבר נשמע קולו של הרמקול המכריז שהטיסה שלנו תצא בעוד שלוש דקות, לא נע המשגיח שליט"א ולא זו ממקומו. עמדתי כמסומר למקומי ועכשיו גם אני לא יכולתי לזוז, אמרתי לעצמי אם המשגיח שליט"א עומד כאן שאר איתו ומה שיקרה לו יקרה לי.

שלוש דקות הללו חלפו והמטוס היה אמור כבר להמריא, רק כעבור עשר דקות נוספות סיים המשגיח שליט"א את תפילתו וכמו נחת מהעולמות שבהם היה, הוא הביט בשעונו הבין שאין כבר הרבה מה להפסיד, ופנה לומר עלינו לשבח בדביקות. שתי דקות נוספות עברו ואז הבחין בי רבי דן שליט"א תפסני בזרועי ושנינו צעדנו לעבר המקום בו היה אמור המטוס להמתין.

סיפר אבי מורי זצ"ל: לפני עשרות שנים זכיתי להשתתף באסיפת מחנכים, אשר בראשה עמד הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. בפתח דבריו אמר הרב דסלר כך: "אני עומד כאן וחושש לדבר". לנוכח מבטיהם התמהים של המלמדים, ביאר הרב דסלר את דבריו: "סבורים אתם שאני עומד לדבר רק לפני כמה עשרות מחנכים... לא ולא! אני עומד כאן, ורואה למול עיני אלפי ילדים. כל תלמידיכם בהווה, וכל התלמידים שיבואו במהלך השנים, לפיכך - יראתי!"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שאל אחד מגדולי הדור אלו מלמדים עליו לחפש לת"ת שבראשותו, ונענה: "רק מלמדים שמרגישים מאושרים בתפקידם!" מעשה היה באברך שעם השנים נעשה מלמד, אך כאשר נפגש עם רבו מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', לא השיב לשאלתו במה הוא עוסק, כיון שהתבייש בתפקידו. אמר לו אותו אדם גדול: "איני יודע במה אתה עוסק. אך דבר אחד ברור לי, אם אתה מתבייש בעיסוקך - מלמד אסור לך להיות!"... והוסיף: "הנני שוקל לגשת למנהל התלמוד תורה ולעורר את תשומת ליבו על כך..."

סוגיית החינוך רחבה וגדולה היא, ולא ניתן להקיפה במסגרת מאמר אחד. אך "לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן חורין ליבטל ממנה". ביריעה שלפניכם פרסנו כמה יסודות קצרים בעניני חינוך, אשר הם מרכזיים ושורשיים ונוגעים לתחומים רבים. את רוב ככל הדברים קיבלתי מגדולי ישראל זצוק"ל ויבדלחט"א, ובעיקר מאבי מורי זצ"ל, מוותיקי המחנכים בארץ הקודש, ששימש

נ'אמר בזוהר הקדוש (דף כב, עמוד ד): "אמר רבי תנחום: בוא וראה כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך-הוא, שבשבילה זוכה האדם לחיי העולם הבא, וכל המלמד תורה לאחרים, יותר מכולם. בוא וראה מה כתיב כאן: "ואם אקח מכל אשר לך" - אותם הרשעים הראויים לך, "בלעדי רק אשר אכלו הנערים" - חוץ מאותם המורים תורה לאחרים ולתינוקות, ששכרם כפול; דאמר רבי יצחק: המלמד תורה לתינוקות - דירתו עם השכינה... ואמר: "רק אשר אכלו הנערים" - חוץ מאותם אשר לימדו לנערים תורה, "וחלק האנשים אשר הלכו איתי" באותו העולם, תדע שאחזיק בהם ולא אתנם לך, אף על פי שראויים ליענש!"

הדברים מבהילים כל רעיון. הזוהר אומר לנו כאן, שהמלמדים תורה לילדי ישראל ינצלו מהגיהנם, "אף על פי שראויים ליענש"! ננסה לתאר לעצמנו במה מדובר. מגיע לשמים יהודי ומתייצב לפני ב"ד של מעלה. פוסקים את דינו לגן עדן, אך תחילה עליו להזדכך מעט ביסורים בגלל חטאים שנשכח בהם.

כשהוא מוקף מלאכי חבלה נלקח היהודי לגיהנם, אך לפתע נעצר המסע בשל מחסום בדרך. לפני השערים ממתין אברהם אבינו, דמותו ממלאת את הפתח, והוא אינו מניח למלאכי החבלה להכניסו פנימה! מדוע? כי יהודי זה היה מלמד תינוקות. אברהם אבינו עליו השלום יעמוד ויגונן עליו מפני השטן, מכיון שהוא הוא ממשיך דרכו, המצווה את בניו אחריו לשמור דרך ה'!

כמה עלינו להתפעל מהבטחה מרעישה זו!

ואכן, גדולי ישראל התייחסו תמיד לתפקיד המלמד כמלאכת קודש שאין למעלה ממנה. במכתב שכתב מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', הוא מורה בנחרצות: מלמד החושב או מרגיש כי תפקידו הינו מקצועי בלבד, כפקיד בבנק, הרי הוא בכלל עושי מלאכת ה' רמיה! להיות "מלמד" פירושו למלא תפקיד נעלה ונשגב של העמדת הדורות הבאים בעם ישראל, תפקיד אותו יש למלא בחרדת קודש! מלמד המבין את גדול חשיבות תפקידו, גם מתייחס אליו בכבוד הראש וברצינות הראויים. שמעתי ממנהל ת"ת בירושלים, שלפני שנים רבות

כמנהלו הרוחני של הת"ת 'סודי התורה' בתל-אביב, ואשר את יסודות משנת החינוך רכש מרבותיו הגדולים: מרן הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, והגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז'. בנוסף רכש מקצועיות מעשית מהמחנך הנודע רבי משה אויערבאך זצ"ל, מנהלו של הת"ת הראשון החרדי בפתח-תקוה, וכונה בהערצה "החפץ חיים של פתח תקוה", שמומחיותו הרבה במלאכת החינוך בתבונה ובדעת נודעה לשם דבר.

חינוך - גודל האחריות

סיפר אבי מורי זצ"ל: לפני עשרות שנים זכיתי להשתתף באסיפת מחנכים בפתח תקוה, אשר בראשה עמד הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. בפתח דבריו אמר הרב דסלר כך: "ראיתי בפצותי שיח... אני עומד כאן וחושש לדבר".

לנוכח מבטיהם התמהים של המלמדים, ביאר הרב דסלר את דבריו: "סבורים אתם שאני עומד לדבר רק לפני כמה עשרות מחנכים... לא ולא! אני עומד כאן, ורואה למוול עיני אלפי ילדים. כל תלמידיכם בהווה, וכל התלמידים שיבואו במהלך השנים, כולם תלויים בגישה שלכם למלאכת החינוך. לפיכך - יראתי!".

עוד הוסיף הרב דסלר ואמר: "מי יודע אצל מי מכם יפקד גדול הדור הבא. אולי אצל אחד מכם יצמח רבי עקיבא איגר, חתם סופר, חפץ חיים... וגודל השפעת המחנך על תלמידו אין לשער ואין לתאר. נמצא אם כן שבמילה אחת כאן אוכל להשפיע על גורלו של גדול הדור הבא, וממילא של כל הדור. אם כן זהו פחד עצום לדבר!".

האחריות המוטלת על כתפיהם של הורים ומחנכים נוראה היא. עליהם לדעת ולשנן לעצמם תמיד, כי בידיהם נמצא המפתח לכל עתידו של הילד או התלמיד. במעשיהם, הנהגתם ודיבוריהם, הם משפיעים השפעה עצומה על נפשם הרכה של הילדים, ועלולים לקבוע את דרכם לכל ימי חייהם.

יש לשים לב לנקודה מפליאה ביחס המקובל לנושא החינוך. הן סוגיית החינוך היא מורכבת וקשה, כאחת הסוגיות העמוקות שבש"ס. והנה, בנושאים הלכתיים ברור לכולם, כי גם מי שלמד את הסוגיא היטב אינו יכול עדיין לפסוק הלכה מתוך כך; עליו ללמוד את ספרי הפוסקים, לשמש מורי הוראה, ורק לאחר מכן יוכלו לסמוך על שיקול דעתו למעשה.

אך בנוגע לסוגיית החינוך, פני הדברים שונים לחלוטין. המציאות היא שכל זוג צעיר שנולד לו ילד מתחיל מאותו יום לעסוק בחינוך להלכה ולמעשה. בלי הכנה, בלי לימודים, בלי לעבור מבחנים, בלי לקבל סמיכה והיתר הוראה, מתחילים ההורים על כורחם לפסוק יום יום בשאלות שונות הנוגעות לחינוך ילדיהם!

שאלות החינוך המסורות לפתחם של כל הורים באשר הם, לעולם אינן שאלות קלות. ידוע כי כאשר בונים קיר גבוה, כל סטיה קטנה ביותר בתחילת הבניה, מתבררת כקריטית ככל שהבניה נמשכת. סטיה של חצי סנטימטר בשורת הלבנים הראשונה, הופכת בהמשך לנטיה של

עשרות סנטימטרים, עד כדי סכנה לקיומו של כל הקיר. כך הדבר גם בנוגע לחינוך: טעויות אשר בגיל הרך נראות כבלתי משמעותיות, עשויות להתגלות בהמשך כבעלות משמעות קריטית לעיצוב נפשו הרכה של הילד. ישנה אמרה מפורסמת האומרת: "ילד קטן, בעיות קטנות, ילד גדול - בעיות גדולות". אמר על כך אחד הגדולים, כי אם היו מתייחסים לבעיות של הילד הקטן כאילו הן בעיות גדולות - לא היו אלו מתפתחות בבגרותו לבעיות גדולות באמת...

נמצא אם כן, כי השאלות בהן צריכים הורים ומורים לקבל הכרעה הן שאלות חשובות ביותר, הנוגעות לדיני נפשות ממש. לפיכך מוטלת עליהם לכל הפחות החובה ללמוד כמה שיותר, מפי מחנכים ועל ידי ספרים, לשאול והתייעץ - ורק אז יוכלו להיות בטוחים שהם מחנכים את ילדיהם בצורה נכונה, אשר תוכל להצמיח בעתיד פרי הילולים.

ולחשוב מחשבות - תנאי בחינוך

הזכרנו שמלאכת החינוך דורשת חכמה, ידע ומחשבה רבה. מתאים להביא בזה את דברי הספורנו (שמות יד, ז), וזה לשונו: "כי אמנם תוקף כל הצבא תלוי בשר הצבא וחכמתו ותחבולותיו!".

בכל בית ניתן להמשיל את ההורים למפקדים ושרי צבא, האחראיים על הצלחת כל הנתונים תחת פיקודם. אם ההורים נוהגים בתושיה, לומדים את דרכי החינוך ומשקיעים מחשבה בכל צעד, עתידים הם לקצור בסייעתא דשמיא פירות; אך אם אינם חושבים כלל אלא נוהגים בכל ענין על פי מצב הרוח... הרי שחס ושלום מתמעטים הסיכויים להצלחת ילדיהם.

עד כמה צריך לחשוב מחשבות בנוגע לדרכי החינוך? זהו דבר שאין לו שיעור. ככל שההורה מוכן יותר להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות לראות בנים תלמידי חכמים, כך הוא ישקיע מחשבה על כל צעד ושעל בחינוכם. אצל גדולי ישראל מצאנו עובדות מבהילות על השקעת המחשבה בחינוך ילדיהם ותלמידיהם. הגאון רבי ברכיה שינקר, ראש ישיבת 'תפארת התלמוד' מסר בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב': "כאשר אני מחליט להוכיח בחור בפרהסיא, הרי זה לאחר מחשבה של שבועיים!".

"חנוך לנער על פי דרכו"

היסוד הראשון והחשוב ביותר בענין החינוך הוא, שאין מתכוון אחד מדוייק על פיו ניתן לגדל ולחנך את כולם. כל ילד הוא עולם מלא ומיוחד, המורכב מכוחות גוף אחרים, מכוחות נפש שונים, מכשרונות אחרים ומנטיות אחרות.

ידועים דברי המדרש (תנחומא פנחס פרשה י'): "כשם שאין פרצופותיהם שוין זה לזה כך אין דעתם שוין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעת בפני עצמו". הקדוש ברוך-הוא ברא כל אחד ואחד מבני האדם עם אופי שונה, ועל כן ברור שלא ניתן לחנך את כולם באותה הדרך.

לעיתים ניתן לפגוש הורים הסבורים כי באמת יש לחנך את כל הילדים באופן שווה. הם טוענים שניתן לדרוש מכולם אותן דרישות, ושעל ידי חינוך קפדני דיו ניתן להכריח כל ילד למלא את כל הציפיות. לשיטתם

האם כמובן צוחקת, ומסבירה בסבלנות: כל מאכל נזקק לבישול אחר. בכל אחד צריך לשים תבלינים אחרים, וכמות שונה שלהם. כל אחד מהם מתבשל פרק זמן אחר, על עוצמת להבה שונה... ובקיצור, אי אפשר לבשל את כולם יחד! כך הדבר גם בנוגע לחינוך הילדים...

שמעתי מאבי מורי זצ"ל על הגאון האדיר 'הרוגטשובער' - רבי יוסף ראזין זצ"ל, שהיה מטבעו תוסס מאוד. אופן לימודו עד סוף ימיו היה בעמידה, כשהוא מתמקם סביב השולחן, ורץ מספר אחד למשנהו במהירות הבזק. כך היה מסתובב שעות ארוכות, כשהוא גומע בדרכו מאות מטרים בחדר אחד.

ותמיד היה מציין לשבח את המלמד שלו בילדותו, שהכיר באופיו, ובעובדה שאינו מסוגל לפי טבעו לשבת על מקום אחד ברוגע, והסכים ללמדו באופן מוזר. ה'רוגטשובער' ישב על עץ גבוה, ואילו המלמד ישב למטה תחת העץ, וכך הקריא לו את מילות הגמרא בקול רם שישמעו לאוזניו...

"אילולי היה לי מלמד כזה העולם היה מפסיד את הרוגטשובער" - אמר בענוות חן.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ההבדל שיש בין ילדים בתכונות ובאופי הוא רק כמה יש להתאמן במלאכת חינוכם.

כמובן, השקפה כזו היא טעות חמורה שתוצאותיה עלולות להיות הרות אסון. אי אפשר בשום אופן לגדל ולחנך ילד בניגוד לטבעו, וכפי שכתב הגר"א במשלי, על הפסוק "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה": "שלפי דרך מזלו וטבעו תחנכהו ותדריכהו לעשות מצוות, ואז גם כאשר יזקין לא יסור ממנה. אבל כשאתה מכריחו נגד טבעו, עתה ישמע לך מיראתו אותך, אבל אחר כך בעת יסור עולך מעל צווארו, יסור מזה, כי אי אפשר לו לשבר מזלו".

דוגמא נאה להבנת השוני בין הילדים ודרכי חינוכם, ראיתי מובא בשם אחד מגדולי ישראל. נצייר לעצמנו אשה העוסקת בבישולים לכבוד שבת קודש. בסיר אחד היא מבשלת טשולנט, ומכניסה לתוכו תפוחי אדמה, שעועית, בשר וכו'. בסיר נוסף היא מבשלת אורז. בסיר שלישי היא מבשלת מרק, וכן הלאה.

כמה מילדי האשה עומדים סביבה ומתבוננים במעשיה, והנה אחת הילדות מעלה בפניה הצעה נפלאה: במקום לבשל בכל כך הרבה סירים, אפשר לקחת סיר אחד גדול, ולבשל בו הכל ביחד!

האם כמובן צוחקת, ומסבירה בסבלנות: כל מאכל נזקק לבישול אחר. בכל אחד צריך לשים תבלינים אחרים, וכמות שונה שלהם. כל אחד מהם מתבשל פרק זמן אחר, על עוצמת להבה שונה... ובקיצור, אי אפשר לבשל את כולם יחד!

כך הדבר גם בנוגע לחינוך הילדים. עלינו להתרגל למחשבה שכל ילד נולד עם תכונות אחרות, ולפיכך צריך "לבשלו" על פי מתכונ אחר. יש ילדים הזקוקים ליותר חום או ליותר סוכר מאחרים. יש מהם שלוקח יותר זמן לחנכם, פשוט משום שזמן הבישול שלהם ארוך יותר... וכן הלאה.

הוא הדין אף לגבי מחנכים בתלמודי תורה, ומחנכות ב'בית יעקב'. מלמד שמפנים כי כל ילד הוא שונה, יבין מאליו כי אין מקום לדרוש מכולם אותן דרישות, ולחנך את כולם על פי אותה שיטה ובאותה רמת חומרה. מלמד טוב תמיד יחשוב איך ניתן להתאים את רמת הדרישות ואת סוג היחס לכל ילד לפי כוחותיו, ורק כך יוכל למלא תפקידו כראוי.

המשך מעמוד 22 | הרב בנימין בירנצוויג

אם להתפלל או לא, אלא האם להתפלל באריכות או שמא לקצר מעט, כלום לא היה ראוי להתפלל קצת יותר מהר והעיקר לא להפסיד את הטיסה?! הרי אם כבודו היה מאחר ההפסד היה גדול והיה כרוך בביטול תורה וטלטולים מיותרים ממקום למקום, טענת!

המשגיח שליט"א שמע את שאלתי חיך במאור פנים והשיב במשפט קצר, ומה אעשה ידידי היה לי כל כך נעים בתפילה עד שלא הרגשתי כלל שהזמן עובר!

מי שחש ברוממות התפילה, ב"אני קרבת אלוקים לי טוב" בעומדו להתפלל לפני מלך מלכי המלכים, הרי לא יחוש הוא בשום טרדות אחרות כלל - זוהי רוממות התפילה!

לפליאתנו גם המטוס עדיין עמד על מקומו כמסומר, עכשיו כבר מיהרנו שנינו לעבר כבש המטוס טיפסנו אל הפתח ובדיוק באותו רגע נסגרו הדלתות והמטוס יצא לעבר מסלול ההמראה.

לאחר מעשה התברר, כי אחד הנוסעים העיר את לבו של איש הבטחון שהיה בתוך המטוס על תיק חשוד שהונח באחד המדפים, איש הבטחון לא רצה לטפל בתיק לבדו הוא הזעיק עזרה ומיכשור לבדיקת החפץ החשוד, ואדהכי והכי עברו בדיוק אותן דקות שרבי דן סגל שליט"א עמד בתפילתו והמטוס יצא לדרכו.

כאשר המטוס היה כבר בשחקים ניגשתי אל המשגיח שליט"א ושאלתי הכיצד?! האם זו הדרך הראויה לעמוד שמונה עשרה בשדה התעופה מבלי לשים לב אל השעון?! הרי זו לא שאלה

היום בכליון עיניים, או-אז הוא פורש לפתע את טלפיו, כועס ורוגז על כל דבר שלא נעשה כרצונו, ואוי לו למי שימרה את פיו, קטן כגדול. עולם הפוך! טעות חמורה, אפילו חמורה מאוד, טמונה בהנהגה שכזו.

ידע הגרש"ז את מה שכותב רבי חיים ויטאל 'כי מידותיו של אדם נמדדות אך ורק כפי יחסו אל אשתו. אדם העוסק בגמ"ח עם המון אנשים, מלווה ונותן, מבקר חולים, מנחם אבלים, משמח חתן וכלה - בוודאי ישחק ליום אחרון בבוא עת פקודתו, ויחשוב כי זכויות רבות לו במעשי חסד.

אך ידע נאמנה, כי בשמים בודקים איך התנהג עם אשתו! אם גם עימה גמל חסד כל ימיו - אשריו וטוב לו. אך אם אותה הקניט והזניח, בביתו כעס והקפיד ללא רחם, ללא חסד ונשיאות בעול, הנהגה זו תכריע את דינו, ולא יזכרו לו מאומה מכל חסדיו שעשה עם אחרים.

בבדיקת חמץ, למשל, יש רבים הנוהגים בחומרות יתירות, וכמובן שאין בכך כל בעיה. מי שרוצה להחמיר - למה לא?? אבל כאשר הדבר בא על-חשבון טרחתה היתירה של עקרת הבית, אין הדבר ראוי כלל וכלל. זו היתה הסיבה שיכולנו לראות, מספר איש-שיחנו, את מרן זצ"ל מגיע לבדיקת החמץ, ניגש למקומות כאלה ואחרים, ושואל את הרבנית האם היא בדקה כבר במקום זה? וכשהתשובה היתה חיובית, היה עוזב את המקום מבלי לחזור ולבודקו שוב!!!

מפני כבוד חמותו

באפיית מצות נהג מרן זצ"ל לאפות ב'חבורה' מצות מכונה, וכך עשה עד שנותיו האחרונות, שבהן לקח ל'כזיתים' מצות יד. בלילה שלפני-כן היה מקפיד הגרש"ז לצאת כבר אל המאפייה ולבדוק ש'הכל בסדר', והיה מסנן את המים שלנו, ומבצע פעולות-הכשר נוספות.

גם בהנהגתו בליל-הסדר עצמו אפשר היה לראות את מידת ההטבה שלו עם הבריות. פוננתי בכך לציין, אומר הרא"י לייזרון, שבבית אביו, הגאון המקובל רבי חיים לייב אויערבך זצ"ל, היה נערך ליל-סדר בהשתתפותם של כל בני המשפחה, הבנים והחתנים גדולי התורה. היחיד מבני המשפחה שלא הגיע לליל-סדר זה היה הגרש"ז, שנשאר ספון בביתו.

וכל זאת למה? - מפני כבוד חמיו הגה"צ רבי אריה לייב רוחמקי, וחמותו, שהתגוררו בביתו (וגם זו תופעה הלומת-אור, של חתן, גדול וצדיק ככל שיהיה, המאכסן בביתו במשך שנים רבות את הורי-אשתו)!!! הרבנית ע"ה היתה בתם היחידה, וכיון שכך נשאר הגרש"ז בביתו, כדי לכבדם בהשתתפותם.

'מרן דודי זצ"ל, ידע לשקול בפלס-מאזניים של גאון-ההלכה והמידות, מה צריך לעשות ברגע זה, וגם אם כל בני המשפחה שלו מתארחים אצל האבא הגדול, הוא נשאר בבית, ולא היה נותן לשום אינטרס אחר לשכנע אותו לעשות הפוך'

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' משיחותיו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הספר בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

רק מאוחר יותר נודע פשר הדבר, וגם זאת רק למתי-מעט ממקורביו של רבי שלמה-זלמן. סיפר הרב אברהם יוסף לייזרון שהיה שותף לסוד הענין:

קרוב-רחוק היה לו לרבי שלמה-זלמן, שהיה חולה, ובשל כך נבצר ממנו, לכאורה, לקיים את מצוות המצה בליל הסדר.

יותר משהצטער החולה במחלתו, התעצב הוא אל ליבו על כך שלראשונה בחייו על-אדמות לא יוכל לקיים את המצוה. הגרש"ז ידע על צערו של הקרוב-הרחוק, וכדי להחיות את רוחו של החולה קם ועשה מעשה.

הוא ניגש עם המצה הקטנה אל המכולת, שקל במידה כל כזית וכזית, והכין לחולה את ה'כזיתים' הקטנים ביותר שניתן לקיים בהם את המצוה, ועטפם בנייר.

אבל זה עוד לא הכל. לא חס מרן הגאון זצ"ל על זמנו, ולא על כבודו, והטריח את עצמו לנסוע עד לבית החולים שבו היה מאושפז הקרוב-רחוק שלו, ונתן בידיו את הכזיתים המצומצמים, ואמר לו, כשחיוך מלא-חן יצוק על שפתותיו: "את ה'שיעורים' הללו הינך יכול לאכול ללא כל בעיה, על אחריותי המליאה! כזה רָאָה וְאָכַל!"

מי שלא ראה את נהרת-השמחה שהתפשטה באותו רגע על פניו של החולה, לא ראה מימיו החיאת לב-נדכאים ומיוסרים מה היא. 'רבי שלמה-זלמן, החייתני!' - זעק החולה בקול לא-לו.

מידת החסד שפעפעה בליבו של מרן דודי זצ"ל, ממשיך הרב לייזרון ומספר, באה לידי ביטוי אצל כל מי שנזקק לעזרה ולתמיכה, ובראש כל אלה עמדו אברכים ותלמידי חכמים שהפרנסה לא היתה מצויה בביתם. וכמובן שעשה זאת בהסתר, ובחוכמה-רבתי, כדי שלא יידעו מי הוא הנותן.

עיניי ראו, ולא זר, איך הוא מכתת רגליו בערבי פסחים לבתיהן של המשפחות הנצרכות, ועובר מבית לבית, בשעות הלילה המאוחרות, ומכניס מעטפות מתחת לדלת או משאיר מצרכים, ו...בורח מיד מהמקום, כדי שלא יגלוהו. מרן עשה זאת בעצמו, כדי לא לחשוף את המשפחות הנתמכות.

ומה שצריך להדגיש בהדגשה יתירה שמידת החסד של הגרש"ז נראתה לפני-הכל בתוך הבית פנימה, ורק לאחר-מכן גלשה החוצה... אי-אפשר היה שלא להרגיש, מיד בכניסה לבית הקדוש הזה, את האווירה הלבבית, המכובדת, בין הגרש"ז לרבנית הצדקת ע"ה.

האווירה השלטת כיום במחוזות רבים, גם במחננו, היא, שהאדם מתנהג בחסידות רק עם רעיו ומכריו שמחוץ לבית. אם לא יחטאו כנגדו בעוון פלילי מיוחד, הוא לא יקפיד עליהם, ואף יהיה מוכן למחול על עוונותיהם.

אדם יוצא לשוק, נפגש עם אנשים רבים, וכמעט שלא בא בטרוניה על אף אחד; הוא מוכן אפילו לעשות עמהם גמ"ח בגופו ובממונו, ולהסתדר על הצד היותר טוב עם רצונותיהם ודרשותיהם.

אבל - - - עם שובו למעונו, אל רעייתו וילדיו, שהמתינו לו במשך כל

אמרת' לרבי חיים שהאוטו מקולקל. הוא קרא לאוטו 'החמור'... 'החמור לא יכול לזוז', ונכנסנו לאוטו השני. האוטו הזה היה באמת מפואר.

רבי חיים נכנס, התיישב, ואמר לי: "מה זה? כסאות של תשעה באב?" הכסאות היו מאד נמוכים. מכל הפאר וההדר שהיו ברכב הוא ראה רק "כסא של תשעה באב", הוא לא ראה שום דבר אחר.

פעם אחת ויחידה שנכנסתי אתו לחנות היתה לחנות בגדים ברחוב השומר. לבעל החנות היתה שאלה על מקום קביעת המזוזה, ורבי חיים הגיע לחנות כדי לבדוק את הענין.

הוא ישב שם כמה רגעים ועיין בספר, והורה לו את התשובה. בעודו בחנות צדו עיניו את ה"כוורת" שעמדה במרכז החנות - ארון עץ שמחולק לשורות שורות של קוביות, ומניחים עליהם בגדים. הוא פנה לבעל החנות ואמר לו: 'אוהו! יש לך הרבה מקום לשים ספרים. איפה הספרים?'

זה מה שהוא ראה. אם יש ארונות - זה לספרים. לא למשהו אחר. כל ההסתכלות שלו היתה הסתכלות של תורה.

(מתוך הספר ומתוק האור 'פניני רבי חיים')

ממשיך הרב אפשטיין:

כל ההסתכלות שלו על הבריאה היתה הסתכלות של תורה. אתן כמה דוגמאות:

הלכתי אתו פעם לרופא, אחרי אירוע מוחי שעבר. הרופא צינה עליו ללכת בוקר וערב. חיפתי איזה מקום ליד בני ברק, מקום שלא יפריעו לו. נו, מצאתי איזה מקום שקט. כשהגיע לשם בפעם הראשונה, ראה בתים גבוהים מאד, רבי קומות. אמר לי: 'מה זה, דור הפלגה פה? הם עושים סמוכות לשמים?'

אנחנו בעינינו שלנו רואים בית גבוה. רבי חיים רואה דור הפלגה... מאז היה תמיד שואל אותי: לאן נוסעים? לדור הפלגה?...

זה היה הדיבור לשלו. זה היה השיג ושיח שלו.

פעם אחת נסעתי אתו לברית באיזשהו אולם. באמצע הברית נגשו אלי, מטעם האולם, וביקשו ממני את המפתח של הרכב, כי העמדת אותו במקום שקצת הפריע. נתתי אותו והזיזו את הרכב. לא יודע מה קרה, כשרצינו לחזור לא הצלחתי להדליק את הרכב.

בעל האולם הציע לי לקחת את הרכב החדש שלו, "עלה לי שלש מאות חמישים אלף שקל" סיפר, "ותקח את רבי חיים הביתה".

מושגים צנועים

לאמיתו של דבר, לא נעזב צדיק זה לחוסר כול, שכן זמן קצר לאחר הגיעו לוויילאמסבורג ושמו הטוב הולך לפניו, הוצעה לו משרת רבנות בבית כנסת, וייתכן שלולא צניעותו והסתפקותו במועט היה מסבב הסיבות ממציא לו ממשרה זו את פרנסתו די צורכו, אלא שמעשה שהיה כך היה:

לבקשת גבאי אותו בית כנסת, ישב עמם לסכם את דרישות התפקיד ותנאיו, וכשבהלך הישיבה ביקשו לדעת כמה דורש הוא בשכרו, הרהר ר' חיים אברהם קמעה, בטרם אמר כי "בפחות משלושים דולר, לא אוכל להתקיים". בתגובה, הבליעו הפרנסים חיוך בוזיית פיותיהם, והשיבו ברוחב לב: "בבקשה. ניתן לך אף יותר משביקשת - ארבעים דולר!"

לימים סיפרו הללו, כי בטרם הפגישה בטוחים היו כי יבקש לפחות סכום של מאה דולר - הסכום שאותו קיבל למעשה בתפקידו הקודם - והתכוונו לעמוד על המקח ולנהל משא ומתן במטרה להתפשר לבסוף על סכום קטן מזה, אבל כאשר נקב בסכום של שלושים דולר, הופתעו לחלוטין ממושגיו הצנועים, ואת ידי חובת ההתמקחות קיימו בכיוון ההפוך - להוסיף לו על דרישתו...

היבשת האמריקנית כמעט לא הכירה אנשים מסוג כזה. אם הם התכוונו לדרישה של מאה דולר, משמע שהשכר שיכול היה לצפות לו היה לפחות כפול מזה שעליו לבסוף סוכם. אבל הוא - בתומתו ואמיתותו, אמר את שהיה נראה בעיניו כמינימום ההכרחי, ולא הושפע מה'מלוא ביתו כסף וזהב'. מה'אמריקה'.

(מתוך הספר ואוהביו כצאת השמש 9)

שבו מהגן בשעת צהריים פגשו בפועלים המעמיסים את מיטותיהם ועוד כמה חפצים אחרונים, בטרם יפליגו מכאן לוויילאמסבורג. השכונה בעלת הצביון החרדי יותר, שבה יוכלו לגדול בחברה יהודית איכותית.

היה זה ללא ספק, רגע מכונן בחיי המשפחה הצעירה, לימים, כאשר נשאל פעם ר' חיים אברהם על ידי תלמיד חכם פלוני במה זכה לילדים ברך ה' כאלו, התעטף תחילה בשתיקתו האצילית, אך לאחר מכן פתח ואמר: "שמא מחמת מעשה שיש, אחד הילדים הגיע פעם הביתה ורצה לצייר דבר מה שראה ברחוב לפני יום אידם, ואג גמלה בלבנו ההחלטה ליעזב את האזור, אף שעתיד היה לוט בערפל בלי לדעת כיצד נמצא שם את פרנסתנו, ואמנם הקושי היה רב..."

"וחיי צער תחיה"

כי אכן, מבחינה רוחנית רווח והצלחה עמד להם מהמעבר לוויילאמסבורג, אלא שהוא היה כרוך בהקרבה יוצאת דופן של ויתור על מקור מחיה מכובד, תורני, שבא לו כמצאייה כשרה בהיסח הדעת ולא הצריך מאמץ ויזע כמו משרות אחרות, ולא עוד אלא שהותיר בידיו זמן למכביר לתורתו ועבודתו.

מאז שעזב את אותה משרה - היה ר' שמשון מספר - ידע אביו חיי צער, "עשרים שנה שקושי הפרנסה נשף בעורף משפחתנו", תיאר. ר' חיים אברהם - הנסיך האציל - נאלץ אז לחזור אחר מלאכות שלא הלמו את מעמדו ואופיו. מעט הרהיטים היציבים שעוד היו לנו, הם רק מאותן שנים אחדות, שבהן שימש ברבנות בית הכנסת שבניו ג'רזי. מאז, עמדה העניות על פתח הבית, וגם ברבות הזמן כאשר לא היתה זו עניות של ממש, אבל על כל פנים פרנסה ברווח שוב לא היתה לו מעולם."

בשורה אדירה לעולם התורה:

התרגשות רבה בקרב תופסי התורה מפתיחת מסלול הלימוד 'קנין ירושלמי' על ידי ארגון 'דרשו'

התוכנית נוסדה על פי בקשות חוזרות ונשנות של תלמידי חכמים ואברכים שקדנים שביקשו להקים עבורם תוכנית לימוד עם 'מחייב' משמעותי לעיסוק מסודר ועקבי בתלמוד הירושלמי. בראש צוות כותבי המבחן יעמוד הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, חתנו של מרן שר התורה זצ"ל, ומי שערך את חיבורו על הירושלמי

מסודר של קצב הלימוד יישלח בעז"ה לכל לומד שיירשם לתוכנית. את המבחנים על הנלמד יערוך צוות של תלמידי חכמים מופלגים הבקיאים בתלמוד הירושלמי, ובראשם הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת 'דרך אמונה', חתנו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ומי שערך את חיבורו של מרן הגר"ח על הירושלמי. כמו המבחנים על 'הדף היומי' בש"ס הבבלי, כך גם מבחני 'קנין ירושלמי', יערכו בסיעתא דשמיא מדי חודש, במוקדי הבחינה הרגילים של 'דרשו', הפעילים בימי שישי בכל רחבי הארץ.

ב'דרשו' מדגישים כי המלגה לתוכנית זו מגיעה עד ל-400 שקלים ללומדים שיקבלו ציון של בין 95 ל-100 אחוז במבחן, ומלגות נמוכות יותר למקבלים ציון נמוך יותר. כמו כן, אין צורך בתקופת המתנה להיכנס למסלול המלגות, כל הנבחנים ייכנסו למסלול המלגות כבר מהמבחן הראשון. נקודה נוספת שמבקשת הנהלת 'דרשו' להבהיר בהדגשה היא, שההשתתפות בקניין ירושלמי פתוחה לכולם, והמלגות על מבחנים אלו ינתנו לכל נבחן, כולל מי שכבר מקבלים מלגה על מסלולי 'דרשו' האחרים, ואין שום הגבלה על כפל מלגות בהקשר לתוכנית לימוד זו. עם זאת, לא יינתנו מלגות לילדים וכללי המילגות לבחורי ישיבות כפי שיפורסם.

הרישום מתבצע בכל עמדות 'נדרים פלוס'.

שישו ושמחו בזאת התורה, עת זוכה עולם התורה לחיזוק משמעותי להפצת אורו הזורח של התלמוד הירושלמי בקרב תופסי התורה די בכל אתר ואתר.

לפי בקשתם של אברכים רבים, בהם תלמידי חכמים מופלגים, נעתרה הנהלת 'דרשו' לבקשות והחליטה להקים מסלול מיוחד ללימוד התלמוד הירושלמי, בקצב של דף ביום, בדומה לתוכנית הלימוד 'קנין תורה', ללומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי, ובדומה לתוכנית 'דף היומי בהלכה', ללימוד 'משנה ברורה' עם 'ביאורים ומוספים' בקצב של דף ליום.

במסגרת התוכנית 'קנין ירושלמי', לומדים המשתתפים דף אחד מדי יום, החל מיום שני כ' בחשוון תשפ"ג, לפי 'צורת הדף' של התלמוד הירושלמי בהוצאת 'עוז והדר', וכן בהוצאת ארטסקרול - מורשה.

הלומדים יכולים לבחור בכל מפרש המועדף עליהם ללימוד הירושלמי, אבל על פי הנחיית רבותינו גדולי הדור המתווים את דרכו של ארגון 'דרשו' על כל צעד ושעל, במקרה של מחלוקת בין המפרשים השונים, יקבע לצורך המבחן פירושו הבהיר והנפלא של מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

מסלול הלימוד של התלמוד הירושלמי, יתחיל כאמור ביום שני כ' בחשוון, והמחזור הראשון יגיע אל סיומו בעוד כשש שנים. לוח

השטייגעז של החורף

עם תחילת זמן חורף, חוזרים ללימוד בחשקת התורה בהיכלי הישיבות והכוללים בחדוותא דאורייתא ומוסיפים בעמול וקנין התורה במסגרת תכניות דרשו המעניקים מסגרת ומחייב למבקשים ולשואפים לעלות במעלות ידיעת והבנת התורה

קנין ירושלמי

לבקשת לומדי תלמוד ירושלמי, לקראת
המחזור החדש נוספה תכנית לימוד
ומבחנים

'הדף היומי בתלמוד הירושלמי'

מתחילים:

ביום שני כ' בחשוון

תשפ"ג

מסכת 'ברכות'

המלגה המרבית בסך

400 ש"ח למבחן

לרישום והצטרפות
בעמדות 'נדרים פלוס'

ניתן לשמוע את פרטי וכללי
התכנית בקו השיעורים של 'דרשו'
077-2222666 שלוחה 2 < 4

ילכו מחיל אל חיל בעיון הלימוד ובקנין ידיעת התורה ובלמוד ההלכה והמוסר

יש שמחה

63

יתומים נישאים
בחודש חשון

**לתרומות עבור 63 יתומים המתחתנים
בחודש חשון - קרן מס' 10790**

הכסף מתחלק בין כולם בשווה ולפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים
המגבית עבור יתומים ואלו שבבחינת יתומים לפי פסקי הרבנים

ברכת עמוד התפלה מרן הגר"ש גלאי שליט"א

"התורמים סך 630 ש"ח לקופת העיר
לקרן המיוחדת שהוקמה עבור 63 יתומים ובודדים
הנישאים בחשון תשפ"ג ומשמחים אותם

יזכו בעז"ה מידה כנגד מידה
שתהיה שמחה בביתם בקרוב

ובס"ד נתפלל בער"ח כסלו על כל התורמים ואחר כך נזכיר
שם אחר שם בפרטות לפני בורא עולם שתתקיים הברכה

שלח להם
בביתם בקרוב

שמחה גלאי

בכל תרומה חובה לציין: עבור קרן 10790

1800-39-47-47

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ באיזה שפה ניתן לקרוא קריאת שמע?
◆ האם מותר לקרוא קריאת שמע תוך כדי הליכה?

◆ מי שהפסיק בשתיקה באמצע 'שמונה עשרה' למשך זמן ממושך - האם צריך לשוב לתחילת התפילה?

או לקרוץ בעיניו, וכדומה, ואף לצורך מצוה; ונחלקו הפוסקים אם האיסור הוא אף כשעוצר מקריאתו.

• מצות קריאת שמע כוללת שלוש פרשיות: 'שמע', 'והיה אם שמוע', ו'ואמר', ובנוגע לפרשה הראשונה והשנייה, נחלקו הראשונים איזה חלק מהן הוא מדאורייתא ואיזה מדרבנן.

• נאמר בתורה בפרשת קריאת שמע: "והיו הדברים האלה...", ודרשו חז"ל: "והיו - בהוייתן יהיו", כלומר, שיש לקוראם כסדרם, ולא בסדר הפוך; ולכתחילה אסור לשנות אף את סדר הפרשיות.

• מי שדילג פסוק מקריאת שמע, או שטעה בקריאתו באופן שצריך לשוב ולקוראו - צריך לשוב ולקורא מהמקום שבו דילג או טעה, עד סוף אותה הפרשה.

• מי שמצא עצמו עומד בפסוק "וכתבתם על מזוזות..." ואינו יודע אם עומד בפרשה הראשונה או השנייה - עליו לשוב לראשונה; ואם המשיכה לשונו ואמרה "למען ירבו ימיכם..." - ימשיך באמירתו.

דין 'הפסק' בשתיקה

• במהלך אמירת ברכה, קריאת שמע, תפילת 'שמונה עשרה', 'הלל' או קריאת המגילה, אין להפסיק בשתיקה למשך זמן של יותר מ'כדי לגמור את כולה'.

• מי שהפסיק במהלך קריאת שמע למשך הזמן הנדרש לאמירת כל שלוש הפרשיות - לדעת השולחן ערוך ימשיך באמירתו; ולדעת הרמ"א, אם הפסיק מחמת אונס הלכתי - ישוב לתחילת הקריאה.

• מי שהפסיק במהלך תפילת 'שמונה עשרה' למשך הזמן הנדרש 'כדי לגמור את כולה' - לדעת השולחן ערוך ישוב לתחילת התפילה; ולדעת הרמ"א, אם הפסיק מחמת אונס כלשהו - ישוב לתחילת התפילה.

דין ה'דיבור' בקריאת שמע ובברכות

• הקורא קריאת שמע צריך להשמיע את המילים לאוזניו; ובדיעבד, יוצא ידי חובה אף כשאינו משמיע קול כלל, ואומר את המילים בתנועת השפתים בלבד.

• לדעת רוב הראשונים הרהור אינו נחשב כדיבור, והמברך או 'קורא' קריאת שמע בהרהור אינו יוצא ידי חובה; ויש שסוברים כי לענין ברכות הרהור נחשב כדיבור, ויש שסובר שאף לענין קריאת שמע.

• מעיקר ההלכה מותר להתפלל, לברך ולקרוא קריאת שמע, בכל שפה שהיא, ובתנאי שהיא מדוברת בפי רבים מאנשי המקום, ומובנת למתפלל עצמו; אך למעשה אין לנהוג כן.

תנוחת הגוף בקריאת שמע

• קריאת שמע נקראת בין בישיבה ובין בעמידה; וכן מותר לקוראה תוך כדי הליכה, ונחלקו הפוסקים אם הלכה זו אמורה רק בנוגע להולך בדרך וכיוצא בו, או גם בנוגע למתפלל בבית הכנסת.

• אין לשנות תנוחה מישיבה לעמידה בקריאת שמע של שחרית, ולא מעמידה לישיבה - בקריאה של ערבית, וזאת אף אם עושה כן מסיבה צדדית ולא במטרה להחמיר.

• כאמור, מותר לקרוא קריאת שמע תוך כדי הליכה, ברם, בעת קריאת הפסוק הראשון - וכן באמירת 'ברוך שם' - חובה לעצור, כדי לכוון כראוי.

מהלכות קריאת שמע

• מי שלא פָּנָן בפסוק הראשון של קריאת שמע, לא יצא ידי חובת המצוה; ואם נזכר בכך לאחר שהמשיך בקריאתו, עליו לשוב ולקרוא את כל הפרשה הראשונה מתחילתה ועד סופה.

• בפרשה הראשונה של קריאת שמע אסור לרְמֵז באצבעותיו,